

JAV KONGRESO BIUDŽETO KOMITETAS
NESUGEBĖJO SUSITARTI

Washington, DC. Specialusis JAV Kongreso biudžeto komitetas, kuriam buvo pavesta sumažinti deficitą 1,2 trln. JAV dolerių, oficialiai paskelbė, kad nesugebėjo parengti taupymo plano. Po to, kai lapkričio 21 dieną, pirmadienį, darbą baigė New York akcijų birža, grupė, kurią sudarė šeši respublikonai ir šeši demokratai, pranešė, kad jos diskusijos baigėsi be rezultatų.

Į „superkomiteto“, į kurį įeina abiejų Kongreso partijų atstovai, pagrindinio uždavinio žlugimą kažin ar žaibiškai reaguos rinkos, daugiau sutelkusios dėmesį į euro zonos skolų krizę, nes daug kas ir nelaukė kitokio rezultato. Nesugebėjus sugalvoti taupymo plano, gali sutvirtėti investuotojų ir rinkėjų nuomonę apie Washington, DC politinę negalią. Pasitikėjimas Kongresu smarkiai krito, kai

politinės batalijos dėl biudžeto vos nesustabdė valstybinių įstaigų darbo ir paskatino agentūrą „Standard & Poor’s” panaikinti Jungtinėms Valstijoms aukščiausią kredito vertinimą „AAA”.

Nuo 2013 m. gali prasidėti automatinis biudžeto mažinimas 1,2 trln. dol., kuris po lygiai bus taikomas gynybos ir socialinėms programoms, nes be to JAV negalės pažaboti greito skolų augimo.

Komiteto nariai nesugebėjo susitarti dėl dviejų pagrindinių klausimų: mokesčių ir socialinių lengvatų. Investuotojai bijo, jog politinė aklavietė neleis prezidentui Barack Obama pratęsti laikino darbo užmokesčio mokesčių ir papildomų lengvatų bedarbiams sumažinimo. Šių skatinamųjų priemonių atšaukimas gali įstumti JAV atgal į recesiją, sako ekonomistai.

RUSIJOS GRĖSMĖ EGZISTUOJA, BET LIETUVA
GALI PASITIKĖTI NATO ĮSIPAREIGOJIMAI

Lietuvoje viešintis Respublikonų partijos atstovas iš Californijos, JAV Atstovų Rūmų Procedūrų komiteto pirmininkas David Dreier sako, kad Rusijos grėsmė egzistuoja ir pastebi Rusijos žengiamus žingsnius atgal demokratijos ir laisvės srityje. Kartu jis primena, kad Lietuva - NATO narė, tad turi tvirtų saugumo įsipareigojimų.

„Iš tikrųjų grėsmė egzistuoja, mes pastebime, kad yra žengta žingsnių atgal iš Rusijos pusės demokratijos ir laisvės srityje. Tačiau mes savo ruožtu norime dėti visas pastangas siekiant užtikrinti pastovumą, taiką ir saugumą

šiam regione”, - atsakydamas į klausimą apie pastaruosiu metu Rusijos vis garsiau išsakomus planus dislokuoti raketas aplink Baltijos šalis, atsakė D. Dreier.

Kongresmenas priminė, kad Lietuva yra NATO narė, tad prieš Lietuvą yra tvirtų saugumo įsipareigojimų. D. Dreier sakė lapkričio 24 d. ant Vilniaus rotušės sienos pamatęs memorialinę lentą, skirtą prieš devynerius metus Lietuvą aplankiusio JAV prezidento George W. Bush garbei. Lentoje įrašyta prezidento citata, kurioje teigiama, kad „Visi, kas Lietuvą pasirinks savo priešų, taps ir Jungtinių

KARIUOMENĖ ĮKŪNIJA PAGARBĄ SAVO ŠALIAI

Vilnius, lapkričio 23 d. (ELTA). Trečiadienį aukščiausią šalies vadovų akys nukrypo į 93-iasias atkūrimo metines mininį Lietuvos kariuomenę. Vidurdienį Vilniaus Katedros aikštėje Lietuvos

karinių pajėgų paradą ir kariuomenės vėliavų pakėlimo ceremoniją stebėjo prezidentė Dalia Grybauskaitė, Seimo pirmininkė Irena Degutienė, krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė, premjeras Andrius Kubilius, kariuomenės vadas generolas leitenantas Arvydas Pocius.

„Sveiki, kariai”, - į išrinktą paradą kreipėsi D. Grybauskaitė. Į jos pasveikinimą kariai atsakė „Sveika, tamsta”. Šalies vadovė apėjo kariuomenės paradą.

Savokalboje D. Grybauskaitė teigė, kad Lietuvos kariuomenė įkūnija atminimą apie sunkią, bet didingą mūsų krašto praeitį nuo valstybės kūrimo, sukilimų, Nepriklausomybės kovų iki valstybingumo atkūrimo. Pasak prezidentės, šiandien kariuomenė įrodo, kad Lietuva yra lygiavertė didžiausio ir stipriausio gynybinio aljanso - NATO - narė.

„Kariuomenė įkūnija pasididžiavimą ir pagarbą savo šaliai ir tarnybai. Būtent ši pagarpa uždega ir palaiko kario ryžtą ginti tėvynę. Ir toliau būkite tėvynės meilės, drąsos ir patriotizmo pavyzdys - tai daro mus visus stipresnius”, - sakė Lietuvos prezidentė.

Krašto apsaugos ministrė R. Juknevičienė sveikino ka-

rius ir susirinkusius žmones, kurie pasiryžę „šių mūsų pačių rankomis atkurtą valstybę ši kartą išsaugoti amžiams”. „Ir nors visos strategijos, moderniausios ginkluotės yra be galo svarbios šiuolaikinėms kariuomenėms, tačiau esminis sėkmingos kariuomenės garantas – karys, jūs, vyrai ir moterys, pasirinkę tėvynės gynybą esate svarbiausi”, - kalbėjo R. Juknevičienė.

Pažiūrėti, kaip atrodo Lietuvos kariuomenė, susirinko šimtai žmonių. „Auginu būsimus kareivius”, - sakė į Katedros aikštę su dviem mažamečiais sūnumis atėjusi vilnietė Lina.

Moteris aiškino, kad jos šeima jaučiasi lietuviais, tad atėjo palaikyti šalies kariuomenės. Ji nesiryžo vertinti, ar pavojaus atveju kariuomenė Lietuvą apgintų. „Sunku pasakyti – ne man spręsti, yra, kas tuo rūpinasi ir, manau, rūpinasi geriausiai kaip gali”, - kalbėjo Lina.

Susirinkusieji stebėjo Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos parodomąją programą, skirtą kuopos įkūrimo 20-mečiui. Iš Katedros aikštės Lietuvos kariuomenės orkestro lydimas karinių pajėgų paradas Gedimino prospektu nužygiavo Nepriklausomybės aikštės link.

RUSIJA TEIGIA KAUKAZE UŽKIRTUSI KELIĄ
NATO PLĖTRAI

Rusija teigia savo veiksmais Kaukaze 2008 metais užkirtusi kelią NATO plėtrai. Tai pirmadienį Vladikaukaze per susitikimą su kariškiais pareiškė Rusijos prezidentas Dmitrij Medvedev.

„Jeigu 2008 metais mes būtume sutrikę, tai dabar jau būtų kitokia geopolitinė situacija, ir daugelis šalių, kurios buvo

dirbtinai tempiamos į Šiaurės Atlanto aljansą, veikiausiai būtų ten”, - sakė Rusijos valstybės vadovas.

Anot D. Medvedev, Rusija nėra prieš ginkluotąsias pajėgas kaimyninėse šalyse, bet jai kelia nerimą karinio bloko, kuris „sudaro mums tam tikrų nepatogumų”, atsiradimas prie jos sienų.

JAV Kongreso nariai (k.) Ed Whitfield ir David Dreier. Lapkričio 25 d. Seime pasirašytas Ronald Reagan Laisvės centro steigimo ketinimų protokolai. Jo pagrindu bus siekiama Lietuvoje įsteigti buvusio JAV vadovo Ronald Reagan Laisvės centrą, kuris turėtų skleisti JAV Prezidento idėjas Lietuvoje, vykdyti pilietinio ugdymo projektus, skatinti JAV idėjų kūrimo (think-tank) centrų bendradarbiavimą su Lietuvos organizacijomis.

ELTA

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos Seimo Kontrolės komiteto nariai lankėsi Valdovų rūmuose ir bandė aiškintis, ar statyboms skirti pinigai naudojami sąžiningai. Šiuo metu statybos suskirstytos į tris dalis. Viena jų turi būti užbaigta iki 2013 metų antrojo pusmečio, kai Lietuva pradės pirmininkauti Europos Sąjungai. Nespėjus to padaryti, Europos Sąjungos renginiams tektų nuomoti sales, o tai brangiau kainuotų nei statybos, mano Seimo Kontrolės komiteto pirmininkė Loreta Graužinienė. Šiemet rūmų statybai buvo skirta 16 milijonų litų, tačiau pinigai nepanaudoti, nes šių metų pradžioje darbai buvo sustabdyti dėl pažeidimų reikalaujant nutraukti sutartį su rangovu Panevėžio statybos trestu. Statyboms baigti prireiks 32 milijonų litų.

Darbo partijai Lietuvoje nebus leista naudotis net ir dalimi areštuotų lėšų. Tai paskelbė Apeliacinis teismas, išnagrinėjęs „darbiečių“ skundą. Advokatas V. Buzinskas prašė leisti naudotis nors 3 mln. litų iš 6 mln. 353 tūkst. litų, kuriems taikomas nuosavybės teisių apribojimas.

Seimo nariai krikščionys - V. Žiemelis ir D. Svilienė įteikė įstatymo pataisos projektą kuriuo siūlo 10 proc. sumažinti premjero ir ministrų atlyginimus. Parlamentarų teigimu, Vyriausybės narių atlyginimai auga perskaičiuojant darbo stažą valstybės tarnyboje, todėl mažinimas būtų solidarizavimasis su visuomene.

Nors valdžios ir toliau deklaruoja būtinybę taupyti, bet į ministrų, viceministrų, patarėjų ir kitų valdininkų pinigines byra didesnės algos nei iki šiol. Palyginti su praėjusių metų vidurkiu, kai kurių algos išaugo daugiau nei tūkstančiu litų. Daugiausia Vyriausybėje uždirba premjeras Andrius Kubilius. „Jo atlyginimas neatskaičius mokesčių siekė 11 tūkst. 125 litus. Jo alga padidėjo 275 litais. Užsienio reikalu ministro Audroniaus Ažubalio alga padidėjo beveik 800 litų, rašo „Lietuvos žinios“.

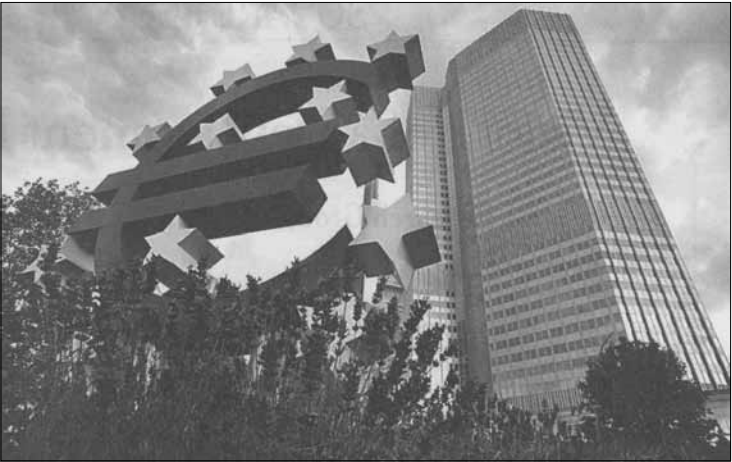
Seimo opozicijos vado Valentino Mazuronio nuomone, situacijos, kai didėja kai kurių tarnautojų atlyginimai, negalina vertinti atsitiktinumu. Jis primena, kad Vyriausybė taip pat svarsto įstatymo pataisas, numatančias dosnų valdininkų premijavimą. „Tai tik parodo Vyriausybės suplanuotą tendenciją, visiškai priešinga tam, apie ką kalba premjeras A. Kubilius“, - pažymi jis.

Virgilijus Alekna sportinę aprangą iškeitė į valdininko kostiumą. Vidaus reikalų ministro Raimundo Palaičio patarėju tapęs dukart olimpinis disko metimo laimėtojas kasdien dirbs Vidaus reikalų ministerijoje. „Ministrui patarinėsiu sporto ir kūno kultūros klausimais, o šioje srityje kaip sportininkas praleidau daug metų, todėl manau, kad tikrai turėsiu ką patarti“.

Rusijos turizmo agentūros praneša, kad Lietuvoje Naujuosius metus švęs daugiau rusų negu pernai. Tam rengiasi ir Lietuvos viešbučiai. Daugiausia rusų pasirinko Druskininkus. Dar rugpjūtį ten užsakytos visos vietos. Ten jie praleis ir šatikatikių Kalėdų šventes. „Galima sakyti, kurortas tampa mažąja Rusija“, - pasakoja „Grand SPA Lietuva“ vadovas Modestas Vasiliauskas, šiemet šventinės linksmybės ten pabrango 20 procentų.

Ministras Andrius Kubilius kartoja, kad „Snoro“ problemos nėra visos bankinės sistemos problemos, giria Lietuvos banko vadovybę ir peikia buvusį „Snoro“ vadovą Raimondą Baranauską už nustekentą banką. „Mes turime suvokti, su kokio masto kartais susiduriame gudriomis schemomis, tai ne banko, bet aferisto problema. Mums tai didelis, šokiruojantis išbandymas“. Premjeras dar kartą pagyrė Lietuvos banką už ryžtingus ir atsakingus veiksmus imantis „Snoro“ klausimo.

Banko „Snoras“ laikinasis administratorius Simon Freakley nustatė, kad „Snore“ trūksta 3,4 mlrd. iš 8 mlrd. It banko turto. Bankui iškelta bankroto byla. „Snoras“ buvo ne tiek bankas, kiek finansinių machinacijų įrankis su piramidės požymiais,“ - sakė Lietuvos premjeras Andrius Kubilius. *ELTA, LRT, LR URM*

Europos pagrindinis bankas Frankfurte sumažino procentus iki 1.25 euro.

EU

RUSIŠKOS DUJOS BALTIJOS JŪROS DUGNU

Baltijos jūros dugnu nutiestas dujotiekis „North Stream“ jau veikia. Tik ar iš tiesų vokiečiai ir kiti europiečiai mokės už rusiškas dujas pigiau? Vargu. Tiesiog „Gazprom“ pasiekė savo tikslą – aplenkti nepaklusnias šalis, per kurias iki šiol tekėjo dujos.

Vokietijos kanclerė Angela Merkel ir Rusijos prezidentas Dmitrij Medvedev „North Stream“ užvakar atidarė Vokietijos šiaurės rytiniame mieste Lubmine. Atidarė šypsodamiesi ir žerdami komplimentus.

Panašiai buvo ir prieš keltą metų, kai šiuo dujotiekiu buvo pasitelktas rūpintis buvęs Vokietijos kancleris Gerhard Schröder.

Galbūt vokiečiai jau šią žiemą galės džiaugtis pigiomis dujomis? Anaip tol – dujos kaip tik brangsta.

Naudos – kol kas jokios

Kokia naujojo dujotiekio nauda Europos vartotojams?

Į šį klausimą politikai kol kas vengia atsakyti. Bet aišku, jog dujų kaina jau prasidėjusį šildymo sezoną Vokietijoje tik didės.

Remiantis naujausiais energetinio portalo „Verivox“ duomenimis, nuo rugsėjo mėnesio 387 vokiečių dujų tiekėjai pranešė apie didesnę kainą. Vidutiniškai ji išaugo 8,8 proc.

Rainer Wiek iš Hamburge įsikūrusios Energijos informacijos tarnybos tvirtina: pradėjęs veikti „North Stream“ neturės jokios įtakos kainoms.

Mat dujos tiekiamos pagal ilgalaikes sutartis, kuriose aiškiai nustatyta, kiek pirkejai už jas turės mokėti.

Pelnosi tikrai „Gazprom“

Dujų importuotojai Vakaruose nebenori, kad su „Gazprom“ kaip ir anksčiau būtų sudaromos įprastinės ilgalaikės sutartys, kai kuriais

atvejais galiojančios net iki 40 metų.

„Pirkėjai nori šiuolaikinių kainų mechanizmų, daugiau lankstumo.

Šios tendencijos „Gazprom“ ilgalaikiu požiūriu nesugebės išvengti“, – sakė R. Wiek.

Tačiau kiti rinkos analitikai – ne tokie optimistai.

Nepriklausomos konsultacijų bendrovės „Energie Consulting“ vadovas Wolfgang Hahn mano, kad jei kainos ir siek tiek sumažėtų, tai – neilgam: po poros metų jos vėl imtų augti.

Tad vokiečių vartotojams iš naujojo dujotiekio akivaizdžios naudos tikrai nebus.

Prisimena dujų blokadą

Tačiau galbūt geriau mokėti daugiau, bet turėti nuolatinį tiekėją, kad dujos tekėtų nesusstabdomai?

Nepaisant šaltojo karo, Sovietų Sąjungos subyrėjimo, pasikeitusios Rytų Europos, dujos iš Sibiro laukų ilgai tekėjo be kliūčių per Baltarusijos, Ukrainos, Lenkijos vamzdynus Vakarų kryptimi. Iki 2009 metų sausio 7-osios.

Tą trečią dieną staiga visiškai nutrūko gamtinių dujų tiekimas šaliai.

Beveik dvi žiemos savaitės Vakarų Europos valstybių sostinėse buvo spėliojama, ar dujų saugyklose esamų atsargų pakaktų, kad žmonių namai būtų šildomi ir viryklės neužgestų.

Daug metų trunkantys Rusijos ir Ukrainos ginčai dėl nesumokėtų sąskaitų ir tariamų dujų vagysčių tuomet baigėsi aklaviete: Kijevas sustabdė tranzitą.

Tik sausio 21-ąją po Rusijos premjero Vladimir Putin ir tuometės Ukrainos premjerės Julijos Tymošenko susitikimo dujos vėl pradėjo tekėti vamzdžiais.

Pasak analitikų, būtent tada

Europa suvokė esanti pažeidžiama, todėl jai tapo lengviau pritarti „North Stream“ idėjai.

Rusija – svarbiausia tiekėja

Vokietija vis dar daugiau nei 30 procentų gamtinių dujų gauna iš rusų.

Nors vokiečiai ir siekia gauti daugiau dujų iš norvegams priklausančių telkinių Šiaurės jūroje, Rusija ilgam laikui lieka svarbiausia kuro tiekėja Vokietijai ir visai Vakarų Europai.

Iki šiol 80 procentų rusų dujų į Vakarus buvo nukreipama per Ukrainą. Dabar jos teka Baltijos jūros dugnu.

Tik politinis projektas

Tačiau net kai kurie rusai abejoja ekonomine „North Stream“ nauda.

„Dabar į Europą tiekiama 200 milijardų kubinių metrų dujų per metus.

Nutiesus „Nord Stream“, prisidės dar 55 milijardai kubinių metrų“, – skaičiuoja buvęs vienas „Gazprom“ vadovų, o šiuo metu – „East European Gas Analysis“ direktorius Michail Korčemkin.

Pasak jo, nereikia jokių naujų trasų, kad toks kiekis Europą pasiektų be jokių trikdžių.

Todėl M. Korčemkin įsitikinęs, kad „Nord Stream“ pirmausia yra politinis projektas.

Kaip manoma buvęs „Gazprom“ vadovas ir daugelis analitikų, Rusija iš tikrųjų nenori būti priklausoma nuo tranzito šalių – Ukrainos ir Baltarusijos. Tai suteikia rusams naujų ekonominių ir politinių svertų galimų konfliktų su kaimynais atveju.

Maskva nesivargina skaičiuoti

Rusų tikslai aplenkti kaimynines tranzito valstybes – seniai žinomi.

(Nukelta į 4 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor

2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.

Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.

VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.

Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.

Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

AČIŲ JUMS

Praėjo lapkričio 24-oji — Padėkos diena. JAV-se Padėkos diena pirmą kartą švęsti pradėta 1621 m., kai į Massachusetts valstijos Plymouth miestą atvyko pirmieji piligrimai - protestantai iš Anglijos.

Tuo metu čia siautė žiuri žiema - trūko maisto. Indėnai padėjo jiems išlikti gyviems - išmokė auginti kukurūzus ir gaudyti ungurius.

Po metų užderėjus geram kukurūzų, miežių, pupų, uogų ir moliūgų derliui - atvykusieji kartu su indėnais dėkojo Visagaliui už gausų derlių. Tos valstijos gubernatorius William Bradford surengė šventę, kuri, pagal anglų derliaus šventimo tradiciją, tęsėsi tris dienas - jų metu buvo mel-džiamasi ir puotaujama kartu su indėnų vadu Massasoit ir 90 jo vyrų, kurie atvyko su iškepta stirna. Dalyvavo anglų ir indėnų kalbų vertėjas.

Prezidentas George Washington 1789 m. padėkos dieną paskelbė tautine švente. Jis tada Padėkos švente pavadino su džiaugsmingu nepriklausomybės prieš britus iškovojo paminėjimu, JAV Konstitucijos priėmimu ir 13 kolonijų iš britų priespaudos išlaisvinimu.

Nuo 1863 m. prezidento Abraham Lincoln sprendimu, Padėkos diena pradėta švęsti ketvirtąjį, lapkričio mėnesio ketvirtadienį. Jis, kreipdamasis į tautą, pažymėjo, jog Amerikai svarbi yra Padėkos diena. „Ją švęsdami privalome šlovinti Geradarį Dievą, kuris yra Danguje ir palankus mums. Ši šventė bus švenčiama paskutinį lapkričio ketvirtadienį“. Todėl kiekvienų metų Padėkos dieną vakarienės metu amerikiečiai išreiškia pagarbą Dievui, nors ir nėra labai religingi, už Jo palaimą, gailestingumą, meilę ir gėrybių suteikimą. Tik po padėkos žodžių pradedama vaišintis maistu ir gėrimais su visais šeimos nariais bei draugais ir pasidalinti metų svarbiausiais įvykiais, pasisėkimais ir vargais.

Kanadoje Padėkos diena švenčiama antrąjį spalio pirmadienį. Tos dienos tradicija Kanadoje prasidėjo nuo anglų tyrinėtojo Martin Frobisher, kuris nesėkmingai bandė atrasti Šiaurės jūrų kelią į Aziją. Jis įsteigė gyvenvietę. 1578 m. dabartinėje Newfoundland ir Labradoro provincijoje surengė formalią šventę padėkoti tiems, kurie išgyveno ilgą kelionę. Šis įvykis laikomas pirmąja Kanados Padėkos diena.

Nors Lietuvoje nėra Padėkos dienos, bet ten padėka reiškia ma kitais būdais: vyksta įvairūs labdaros renginiai, maitinami alkstantys žmonės - daugel metų veikia Vilniaus arkivyskupijos Betanijos valgykla neturtingiesiems, kurioje kasdien pavalgo šimtai vargšų, prieglaudose auginami tėvų paliktieji vaikai ir dėžutėse motinų pamesti kūdikiai. O Čikagoje nuostabiai veikia Lietuvos Našlaičių globos komitetas. Lemonte didžiulę pagalbą Lietuvos jaunimui atlieka „Saulutė“.

Mieli „Dirvos“ skaitytojai ir rėmėjai, Padėkos dienos dvasioje dėkojame Jums už tai, kad Jūs esate, kad skaitote laikraštį, domitės, mums rašote laiškus, skambinate, prisimenate, vertinate, kritikuoiate, džiaugiatės. Dėkojame už tai, kad esate kartu su mumis ir savo finansine auka, nuoširdumu, nes be Jūsų nebūtų ir vienintelio tautinės minties „Dirva“ laikraščio.

S. Tūbėnas

GĖDINGAS LIETUVOS SPRENDIMAS NESIGINTI 1940 METAIS

Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas Arvydas Pocius gėdingu vadiną Lietuvos valdžios 1940 m. priimtą sprendimą nesiginti ir paklusti Stalino ultimatumui. Jis primena, kad 1918 m. nepriklausomybę atkūrusią Lietuvą sėkmingai gynė studentai ir vyžuoti kaimo bernai. Partizanines kovas A. Pocius vertina kaip garbingą, tik, deja, nesėkmingą laikotarpį.

„Mano vertinimu, 1940 m. birželio 15-oji – mūsų valstybės, sakyčiau, gėdinga ir tragiška data, kai kitos valstybės, tarkime, suomiai, 1939 m. vis dėlto nusprendė, kad turi priešintis Sovietų Sąjungai – tą jie ir padarė”, - antradienio vakarą Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute skaitytoje paskaitoje kalbėjo A. Pocius.

Pasak A. Pociaus, Suomija prarado apie 25 tūkst. žmonių, tačiau privertė Sovietų Sąjungą derėtis.

„Derybos įvyko, nors ir prarasta dalis teritorijos - Karelija - vis dėlto kaip valstybė Suomija egzistavo ir toliau, o trys ultimatumą priėmusios Baltijos valstybės, kaip žinome, išnyko iš Europos žemėlapių”, - sakė kariuomenės vadas.

A. Pocius apgailestavo, kad 1940 m. mūsų politinė vadovybė priėmė sprendimą nesiginti ir pakluso Stalino ultimatumui.

1940 m. birželio 14 d. 23 val. 50 min. Lietuvos užsienio reikalų ministrui Juozui

Urbšui Sovietų Sąjunga įteikė ultimatumą. Jau birželio 15 d. naktį SSRS pradėjo agresiją prieš Lietuvą. Į paskutinį posėdį Prezidentūroje susirinkusi Lietuvos Vyriausybė priėmė sovietų ultimatumą, o birželio 15 d. sovietų kariuomenė užėmė visą kraštą. Prasidėjo Lietuvos okupacija.

Vieni į kolaborantus, kiti – į disidentus

Pasak A. Pociaus, politinė valia nesipriešinti kainavo labai daug - sekė 50 metų okupacijos laikotarpis. Generolo teigimu, nors okupacijos metais valstybės nebuvo, tauta pati ėmėsi atsakomybės – jauni žmonės, patriotai ėmė ginklą į rankas ir kovėsi su okupantu.

A. Pocius prisiminė didžiules šalies netektis - žuvo apie 20 tūkst. Lietuvos partizanų, šimtai tūkstančių žmonių ištremta.

„Aišku, kai kam toks laikotarpis patiko – buvo dalis tautos, susitaikiusi su tuo, ji tapo kolaborantais ir apie nepriklausomybės siekius buvo pamiršta. Tačiau buvo dalis tautos, kuri prisiėmė drąsos, buvo disidentais. Kaip žinote, paskutinis Lietuvos partizanas su ginklu rankose žuvo 1965 m. Taip kad valia priešintis buvo – manau, tai garbingas laikotarpis, tik, deja, nesėkmingas”, - kalbėjo generolas.

Pasak A. Pociaus, vėliau sekė kitas Lietuvos kariuomenės etapas. 1990-aisiais atkūrus nepriklausomybę, šalyje veikė okupacinė kariuomenė, KGB struktūros. A. Pociaus

teigimu, škart buvo politinė valia gintis – 1991 m. sausio įvykius lėmė Aukščiausiosios tarybos sprendimas gintis.

Kariuomenės vado teigimu, Lietuva apsigynė, o tada gimė kolektyvinės gynybos mentalitetas – taip pasiekta narystė NATO ir Europos Sąjungoje.

Laisvę apgynė ir 1918-ais

Apžvelgdamas Lietuvos kariuomenės raidą, A. Pocius priminė, kad Lietuva apsigynė ir nepriklausomybę atkūrusi 1918 m. Pasak jo, tuomet bolševikai norėjo susigražinti buvusios carinės Rusijos teritorijas, savų ambicijų turėjo bermontininkai, lenkai, besitraukiantys vokiečiai.

„Jaunai valstybei apsaugoti savo teritoriją, savo trapų valstybingumą, besikuriančios valstybės lopšį tikrai nebuvo lengva. Teko kurti kariuomenę, ir studentai, ūkininkai, vyžuoti kaimo bernai, pašaukti rinkosi, ėmė ginklą į rankas ir stojo ginti, nors praktiškai beveik neturėjo jokio karinio parengimo”, - sakė A. Pocius, priminę, kad gynėjams ėmėsi vadovauti iš carinės Rusijos kariuomenės grįžę kariai.

„Kaip mes žinome, Lietuva apsigynė pati, aišku, kiekiek buvo sulaukusi pagalbos iš Vokietijos”, - aiškino kariuomenės vadas. Minėtos Lietuvos nepriklausomybės kovos vyko 1918–1920 m. Lietuvos kariuomenė sukurta 1918 m.

„ŠVIETIMO ĮSTATYMO LIETUVA NEKEIS – IR LENKIJOS PREMJERAS TAI ŽINO”

Lietuvos Vyriausybė neketina keisti Švietimo įstatymo, kuriuo nacionalinės mažumoms ilgainiui bus suvienodintas lietuvių kalbos egzaminas, ir Lenkijos premjeras tai puikiai žino, trečiadienį žurnalistams sakė Lietuvos premjeras Andrius Kubilius.

„Ne vieną kartą iš tikrųjų esu sakęs, kad mes neplanuojame keisti Švietimo įstatymo, ir tą ir premjeras Donald Tusk žino nuo pat pirmųjų pokalbių šia tema”, - Vyriausybėje žurnalistams lapkričio 22 d. sakė A.Kubilius.

Lenkijos spauda paviešino D. Tusko laišką Lietuvos premjerui, kuriame jis paragino Lietuvą pakeisit minėtą Švietimo įstatymą bei išreikškė nepasitenkinimą ekspertų darbo grupės rezultatais, kuri darbą ketina baigti penktadienį.

Rugsėį darbą pradėjusi lietuvių ir lenkų ekspertų grupė tariasi švietimo klausimais abiejose valstybėse.

„Darbo grupės veiklą aš

vertinu pozityviai. Aš tikiuosi ir konstruktyvaus jos darbo lapkričio 25 d., palaukime jos rezultatų. Iš tikrųjų mes siekiame konstruktyvaus dialogo, paremto abipuse pagarpa”, - kalbėjo Lietuvos premjeras.

Lietuva priėmė Švietimo įstatymą, pagal kurį numatoma, kad tautinių mažumų mokyklose Lietuvos istorija ir geografija turi būti dėstomos lietuvių kalba. Ilgainiui kitataučiams ketinama suvienodinti ir lietuvių kalbos egzaminą, kad šį jie laikytų kartu su lietuviais, kuriems lietuvių kalba – gimtoji.

Tačiau Lenkijos politikai tvirtina, kad taip diskriminuojama lenkų tautinė mažuma.

Tuo tarpu dalis vietos lenkų savo vaikų žada nebeleisti į mokyklas, jeigu Švietimo įstatymo pataisos nebus atšauktos. Švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius tai vertina kaip Lietuvos lenkų rinkimų akcijos pasirošimą kitų metų

Seimo rinkimams.

„Jeigu bus pasirinktos protesto formos, peržengiančios civilizuotos formos ribas, mes tai laikysime kaip neadekvatų veikimo būdą. Matome visi, kad tai vietos lenkų politikos tikslai, perkelti į kitų metų rudens tikslų įgyvendinimą, siekiant įveikti rinkimų barjerą ir tuo tikslu toliau mobilizuoti savo rinkėjus, bet nėra normalu ir civilizuota, kai tai daroma tokiomis formomis ir mūsų vaikų mokymosi sąskaita”, - Vyriausybėje žurnalistams sakė G. Steponavičius.

Tuo tarpu Lietuvos Vyriausybė trečiadienio posėdyje skyrė 350 tūkst. litų Punsko savivaldybės mokykloms, kuriose ugdoma lietuvių kalba, finansuoti. Papildomos lėšos skirtos šių mokyklų išsaugojimui bei sąlygų mokytis lietuvių kalba sudarymui.

„Įvykę keli raundai Lietuvos ir Lenkijos švietimo ekspertų leido ne tik geriau suprasti vieniems kitų padėtį,

(Nukelta į 4 psl.)

MALONI ŽINIA LIETUVOS
POLITINIAME GYVENIME

Lietuvos nepriklausomybės akto signataras
dr. Leonas Milčius

Be abejo, Lietuvių tautininkų sąjungos atsikūrimas yra viena iš optimistinių žinių Lietuvos politiniame gyvenime. O jeigu jai pavyktų rasti bendraminčių tarp tautiškai nusiteikusių jaunimo, jo visuomeninių organizacijų, tai būtų tikrai šaunu. Kaip be stipraus stuburo galima tik šliaužti, ropoti, taip ir politikoje, jeigu iš tautinių pagrindų susikūrusių arba atsikūrusių valstybių atimama tautinė idėja, tokia valstybė labai greitai parklupdoma. Ir visomis prasmėmis, kaip moralės, kultūros plotmėje taip gynybiniu ar ekonominiu požiūriu.

Labai gaila ir dėl to jaučiu didelį sąžinės graužatį, kad anksčiau atkurtos Lietuvių tautininkų sąjungos nepavyko išsaugoti. O juk taip norėjosi jai suteikti modernaus tautiškumo spalvas, netgi sudaryti labai tamprius ryšius su jaunesniais politikais, jaun lietuviais ir kt. Papuolus į intrigų ir kai kurių buvusių tautininkų asmeninių išskaičiavimų pinkles, tautininkams – idealistams teko pralaimėti ir likti laisvais, periferijoje savarankiškai dirbančiais, rašančiais tautininkais. Lietuvių tautininkų sąjungai susijungus su Tėvynės

sąjunga – Lietuvos konservatoriais, lyg ir radosi tam tikrų vilčių, kad pagaliau tautinės idėjos turės realias galimybes skleisti Lietuvoje. Deja, jos ne tik neįgijo reikalingos dirvos, bet priešingai, netgi daugeliu atveju tapo prislopintos izoliuotos. Suprantama, žaidžiant europinės integracijos, europinio demokratėjimo iliuzinius žaidimus, valdančiajam politiniams elitui tautinės nuostatos tapo labai nepatogios. Bet tokios politikos vaisiai nėra labai geri. Vis aukščiau galvą Rytų Lietuvoje kelia lenkiškasis ekstremizmas, o ir Varšuvos aukštieji ponai Lietuvoje vis dažniau jaučiasi tarsi savo namuose, nepasigėdija kelti ultimatyvius reikalavimus Lietuvos Seimui ir Vyriausybei priimti bei vykdyti tokius ar kitokius įstatymus. Nemažiau didesnės žaizdos atsivėrė ir šalies ekonominiame gyvenime, jos energetinės galios ir saugumo baruose, pagaliau net ir finansų sferoje. Ignoruojant ir aktyviau nepalaikant savo kultūros darbuotojų, savo verslininkų, gamintojų, savo ūkininkų, pagaliau ir savo intelektualų, valstybės savitumas, unikalumas tampa vis labiau išplautas. Tuo pačiu vis plačiau atveriami vartai

emigracijai, netikėjimui savo valstybe, savo tauta. Tautiškumo idėjų gyvybingumas yra itin svarbus mažoms valstybėms, tokioms kaip Lietuva. Didesnės, įtakingesnės valstybės gali daugiau sau leisti žaisti toleranciją ar demokratiją. Nei Italijai, Vokietijai ar Prancūzijai, ir netgi Lenkijai tikrai negresia kokia ten asimiliacija ar net ir vienos pėdos teritorijos praradimas. Jos visados sugebės savo interesus apginti ir išlikti. Todėl, kaip taisyklė, didžiosios valstybės mažesniąsias kaltina nacionalizmu, per daug dideliu atsargumu, perdėta asimiliacijos baime. Nors tai yra ne kas kitas, o tik natūrali ir būtina tautinė savisauga. Vieni ar kiti blogesni tautiniai recidyvai gali išsivystyti tik tada, kai tautai kyla reali grėsmė, arba tautiškumo jausmas patiria gniuždymą, ignoravimą, niekinimą. Štai ko ištikrųjų reikia vengti. Skaudu, tačiau jau net ir universitetuose atsiranda dėstytojų, kurie beveik norėtų išguiti tautiškumą, būk tai jis trukdo formuotis europiliečiui, piliečiui – demokratui, įsivyrauti visuotinei tolerancijai. Žodžiai gal ir gražūs, bet esminės spalvos dažnai

su purvo atspalviu. Ir visa tai tam, kad mes pamirštame, kas mes patys esame ir koks mūsų tikrosios vertybės. Tautiškumas – tai nėra savęs iškėlimas virš kitų, bet atsakomybės prisiėmimas, kad mes turime, privalome, tiesiog esame atsakingi už savo tautą, jos kultūrą, tradicijas ir ateitį, kaip už pagrindinę vertybę, kurią per ilgus šimtmečius ir tūkstantmečius sukūrė žmonija. Tikras tautininkas, priimdamas tokią atsakomybę ir pareigą sau, ją palieka ir kitiems. Tuo pačiu jis yra pats atviriausias bendravimui ir tikrų moralinių, kultūrinių bei dvasinių vertybių perėmimui, pasikeitimui. Labai norėtusi tikėtis, o pirmieji parengti dokumentai teikia vilčių, kad kaip tik tokia Lietuvių tautininkų sąjunga ir atsikuria. Tad belieka tik sveikinti jos naują gimimą, naują ryžtą gyventi ir dirbti lietuvių tautai, Lietuvos valstybei. Tuo pačiu norisi palinkėti, kad į jos gretas įsiliėtų kuo daugiau jaunų, ryžtingų ir drąsių žmonių, kuriems šventos tautos idėjos būtų aukščiau už savo naudą, už asmeniškumą, už siaurą egoizmą ar pigų, populistinį pasipuikavimą. 2011 m. lapkričio 24 d. Raudondvaris

KAUNO TEISMUI NEPAVYKO ATVERSTI
PARTIZANO BYLOS

Susirgus kaltinamajai Jadvygai Kuprėnienei, byla dėl Lietuvos laisvės kovotojo, Dzūkijos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago suėmimo atidėta. Kitas Kauno apygardos teismo baudžiamosios bylos posėdis vyks gruodžio 9 dieną, pranešė teismo atstovė spaudai Neringa Gudašytė. Lietuvos partizanų vado, Lietuvos Laisvės kovos są-

jūdžio vyriausiojo gynėjos pajėgų vado generolo A.Ramanausko-Vanago ir jo žmonos suėmimo bylos teismui nepavyksta pradėti jau trečią kartą iš eilės. Rugsėjo 22 dieną į posėdį neatvyko kaltinamojo J.Kuprėnienė bei advokatai, kitame posėdyje spalio 30 dieną negalėjo dalyvauti advokatai. Dabar į posėdį vėl neatvyko J.Kuprėnienė.

Šioje baudžiamajoje byloje kaltinimai pateikti dviem į aštuntą dešimtį įžengusiems Kauno miesto gyventojams: tuometiniai Valstybės saugumo komiteto Kauno miesto tarybos pareigūnei J.Kuprėnienei ir Saugumo komiteto leitenantui Iljai Vorobjovui.

Pasak prokuratūros, kauniečiai kaltinami, kad antrosios okupacijos metais nusikalstamais veiksmais padėjo sovietų represinės struktūros padaliniui - Valstybės saugumo komitetui - parengti tuo metu nuo jų besislapsčiusių A.Ramanausko ir jo žmonos Birutės Mažeikaitės suėmimo planą.

Posuėmimo A.Ramanauskas buvo įkalintas KGB kalėjime Vilniuje. Maždaug metus brutaliai fiziškai ir psichologiškai kankintas. Lietuvos laisvės kovotojas 1957 metų rugsėjo 24-25 dienomis Lietuvos SSR Aukščiausiojo Teismo

nuosprendžiu nuteistas mirties bausme. Nuosprendis įvykdytas tų pačių metų lapkričio 29 dieną Vilniuje. Jo žmona B.Mažeikaitė Lietuvos SSR Aukščiausiojo Teismo 1957 metų gegužės 8 dienos nuosprendžiu nuteista kriminaline aštuonerių metų laisvės atėmimo bausme. Ji įkalinta SSRS teritorijos gilumoje buvusiuose lageriuose kaip atskiros politinės grupės - pasipriešinimo sovietų okupacijai narė. J. Kuprėnienei ir I. Vorobjovui pateikti kaltinimai dėl bendrininkavimo padedant daryti nusikalstamą veiką. Baudžiamasis kodeksas numato, kad genocidas - labai sunkus nusikaltimas žmoniškumui. Už nusikaltimą Baudžiamasis kodeksas numato laisvės atėmimo bausmę nuo penkerių iki dvidešimties metų arba laisvės atėmimą iki gyvos galvos. Šioje byloje nukentėjusiaja yra pripažinta Seimo narė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Iki 1956 metų partizanų dukra buvo slapstoma Lietuvos žmonių. LRT

(Atkelta iš 2 psl.)
RUSIŠKOS DUJOS...

Dažnai tai daroma bet kokia kaina, net jei sprendimai nenaudingi pačiai Rusijai. Ypač tai juntama Lietuvoje, per kurią eina krovinių ir dujų tranzitas į Karaliaučių. Kad Baltijos šalys uždirbtų mažiau iš krovinių tranzito į Karaliaučių, rusai gabena krovinius Baltijos jūra iš Sankt Peterburgo. Tai ir rizikingiau, ir brangiau. Tačiau tokiais atvejais svarbiausi politiniai, o ne verslo diktuojami sprendimai. Nors Lietuva siūlo palankius tarifus, nuolaidas Rusijos krovinių geležinkeliu gabentojams, krovinių srautas į Karaliaučių mažėja. Nėra abejojančių, kad naftotiekio „Družba“ uždarymas irgi buvo politinis sprendimas, nes ekonomiškai tai nėra naudinga Rusijai. Naftos tiekimas Lietuvai per „Družba“ buvo nutrauktas 2006 metais po to, kai mūsų šalies valdžia ir „Jukos“ nutarė tuometę „Mažeikių naftą“ parduoti lenkų kompanijai „PKN Orlen“. Tai sukėlė Rusijos pyktį.

Pagal oficialią versiją, naftotiekyje įvyko avarija, todėl atšaka yra remontuojama iki šiol. Lietuva dar šiais metais per dvišales derybas siūlė prisidėti finansškai prie naftotiekio remonto, tačiau rusai net nesvarstydami atmetė šį pasiūlymą. Karaliaučiuje taip pat svarstoma statyti dujų saugyklas, kad šis regionas nebūtų priklausomas nuo Lietuvos. Praėjusių metų vasarą Rusijos premjeras V.Putin nurodė paskubinti jų statybas. Šiuo metu dujos į Karaliaučių tiekiamos per Lietuvą. Jeigu sutriktų tiekimas mūsų šaliai, tai pajustų ir Karaliaučius. „North Stream“ dujotiekio ilgis – 1224 kilometrai. Apie „North Stream“ * Tiesiant vamzdyną dalyvavo Rusijos, Vokietijos, Prancūzijos ir Olandijos koncernai. Jie į 1224 kilometrų ilgį „North Stream“ investavo 7,4 milijardo eurų. * Be daugumą akcijų turinčio „Gazprom“ iš Rusijos, prie šio projekto prisidėjo Vokietijos koncerno BASF antrinė įmonė „Wintershall“ ir „E.ON Ruhrgas AG“ (po 15,5 proc. akcijų), olandų bendrovė „Gasunie“ ir Prancūzijos energetikos įmonė „GDF Suez“ (po 9 proc.). „Die Welt“, LR

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LAISVYBOS KLAUSIMAI IR BENDROSIOS
LIEKIMO GYVENIMO PASITAPATINIMAI

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

Visgardinskių ir Stankevičių šeimos bendravo dar nepriklausomos Lietuvos laikais Kaune, kai steigė bendrą buitinės chemijos įmonę. Vėliau ši įmonė buvo nacionalizuota ir dviejų šeimų keliai išsiskyrė. Susitiko jau vokiečių okupacijos laikotarpiu, kai Stankevičiai parūpindavo maisto produktų į getą uždarytiems Gitai ir Tonui Visgardinskiams. Jonas Stankevičius mainais už daiktus maisto produktų gaudavo iš kaimo.

1943 metų kovo mėnesį iš geto ištrūkusi Gita Visgardinskienė apsilankė Stankevičių bute. Ji maldavo Joaną Stankevičienę paslėpti jos dukrelę Heni, nes sužinojo apie ruošiamą gete naują vaikų naikinimo akciją. Stankevičiai pasitarė ir sutiko. Buvo kruopščiai apgalvotas mergaitės gelbėjimo planas. Nuspręsta iš

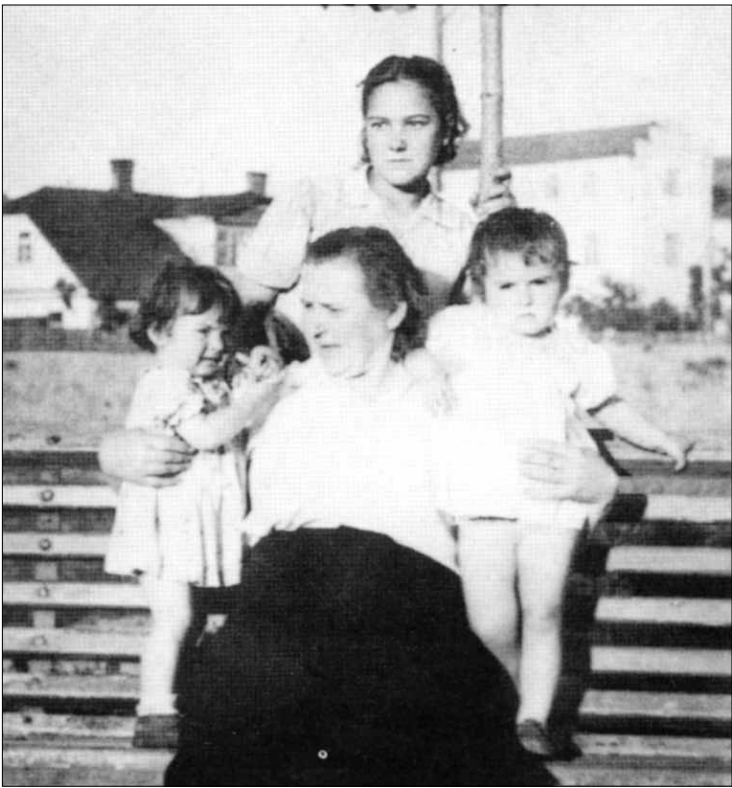
geto slėptuvės mergaitę išnešti bosinio smuiko futliare, pagamintame su angomis orui. Mergaitę užmigdė motina, padedama medicinos sesers, savo draugės ir Jonas Stankevičius iš geto ją išnešė be kliūčių. Tačiau, pereidamas per Viliampolės tiltą, buvo vokiečių sargybinio sulaikytas. Laimė, tuo momentu prie sargybinio privažiavo automobilis ir vokiečių karininkas paklausė, kur rasti reikalingą gatvę. Jonas Stankevičius pasisiūlė važiuoti kartu ir gatvę parodyti. Taip gelbėtoju pavyko išvengti didelio pavojaus. Iš

pradžią Heni buvo apgyvendinta Stankevičių šeimoje, ir visiems buvo sakoma, jog ji giminaitė našlaitė. Heni, brunetė, buvo labai panaši į Stankevičių dukterį Nijolę. Mergaitės buvo vienmetės ir greitai susidraugavo.

Artėjant frontui, Stankevičiai nusprendė gelbėti iš geto ir Heni tėvus. Jiems surado prieglobstį Garliavos valsčiuje Zapyškio apylinkės kaime. Čia Gita ir Tonas Visgardinskiai laimingai sulaukė karo pabaigos, atsiėmė iš Stankevičių išgelbėtą Heni, ir visi išvažiavo į Kanadą, vėliau į JAV.

Dabar Joaną Stankevičienę dažnai lanko Heni laiškai. Atmintis ir meilė gyva.

Iš leidinio „Gyvybę ir duoną nešančios rankos“.

Joana Stankevičienė su Heni (kairėje), dukromis Nijolė ir Romutė (1943) Joana

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima antradieniais 9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

KRIŠTOLINĖ NAKTIS, VIRTUSI PRAGARU

Dr. Petras Stankeras

Nacistinė Vokietija laikoma aukščiausiu teroro valstybės įsikūnijimu. Prieš 70 metų, Krištolinę naktį, joje įvykdytas išpuolis prieš žydus pripažintas vienu kraupiausių totalitarizmo teroro aktų prieškario Europoje.

Lapkričio 9-oji Vokietijos istorijoje yra gana svarbi data. 1918 m. lapkričio 9 d. Vokietijos kaizeris Vilhelm II atsisakė sosto ir pasitraukė į Nyderlandus. 1923 m. lapkričio 9 d. Adolfas Hitleris bandė paimti valdžią Vokietijoje nedemokratinio būdu, tačiau jam nepasisekė. 1939 m. lapkričio 9 d. teroristas susprogdino tribūną, prie kurios prieš kelias minutes stovėjo Vokietijos kancleris. 1989 m. lapkričio 9 d. griuvo Berlyno siena. O nuo 1988 m. Europoje lapkričio 9-oji minima kaip kovos su fašizmu ir antisemitizmu diena.

Pasikėsinimas Paryžiuje

1938 m. spalio 18 d. A. Hitlerio įsakymu per 15 tūkst. žydų, pabėgėlių iš Lenkijos, anksčiau turėjusių Lenkijos pilietybę, buvo susodinti į geležinkelio vagonus ir deportuoti atgal iš Vokietijos į Lenkiją. Lenkų valdžia nenorėjo jų priimti, ir išvaryti žydai kelias dienas klajo pasienio zonoje, kol buvo įkurdinti senose kareivinėse.

Tarp jų buvo Grynszpan šeima, nuo 1911 m. gyvenusi Hanoveryje. Jų sūnus Herszel Grynszpan (g. 1921 m.), kuris ketino apsigyventi Palestinoje,

1936 m. nelegaliai išvažiavo į Prancūziją ir apsistojo pas giminaitį Paryžiuje. Čia iš sesers Bertos laiško sužinojo, koks likimas ištiko jo šeimą. Jam kilo noras atkeršyti vokiečiams.

1938 m. lapkričio 7 d. septyniolikmetis žydas nusipirko revolverį ir nuvyko į Vokietijos ambasadą Paryžiuje, ketindamas susitikti su ambasadoriumi grafu Johannes von Welczeck. Tačiau priėmė jį žemesnio rango diplomatas 29-erių metų ambasados sekretorius Ernst Eduard von Rath. Nieko gero nelaukdamas, H.Grynszpan penkis kartus šovė į jį iš revolverio. Niekuo dėtas vokiečių diplomatas nuo patirtų žaizdų po dviejų dienų mirė.

Sulaikytas ir apklaustas prancūzų policijos H. Grynszpan pareiškė, kad į nusikaltimą jį pastūmėjo žinia apie masinį žydų deportavimą iš Vokietijos į Lenkiją, noras atkeršyti už visus žydus ir atkreipti pasaulio visuomenės dėmesį į padėtį Vokietijoje. Tačiau šis kriminalinis nusikaltimas tik pablogino vokiečių žydų padėtį. Pats pasikėsinimas, kaip H.Grynszpan kerštas, turėjo antraeilę reikšmę, Vokietijos propaganda apibūdino šį nusikaltimą kaip „pasaulinės žydijos puolimą prieš Trečiąjį Reichą“. Nušautas E. von Rath tapo politiniu kankiniu - pirmąja „kraujo auka“ kovoje su „pasauline žydija“.

Per krištolinę naktį sugriauta Berlyno sinagoga.

Krištolinė naktis

1938 m. naktis iš lapkričio 9-osios į 10-ąją Vokietijoje ir Austrijoje buvo pavadinta Krištoline naktimi (Kristallnacht), per kurią visame Vokietijos reiche buvo puolami žydai. Ironiškas akcijos pavadinimas prigijo dėl rytą po pogromo gatvėse likusių sudaužytų žydų krautuvų vitrinų stiklo šukių. Kitoje akcijos pavadinimo versijoje kalbama apie vokiečių tautos „kristalizaciją“, t.y. tautos apvalymą nuo kitataučių, visų pirma žydų.

Tą naktį buvo nužudyti 36 žydai, daug sunkiai sužeista, sugriautos 76 sinagogos, daugiau kaip 191 padepta, nusiaubtos žydų parduotuvės bei 29 prekybos centrai, sudeginta 3500 žydų automobilių, sunaikintas 171 gyvenamasis namas, išniekintos žydų kapinės. Gaminamo išimtinai tik Belgijoje parduotuvų vitrinų stiklo buvo prikulta tiek, kiek belgų fabrikai pagamindavo jo per pusmetį.

Pogromo nuostoliai buvo įvertinti šimtu milijonų markių.

Hermann Goering, susipažinęs su pogromo statistika, pasakė, kad „geriau būtų nušauti du šimtus žydų, negu naikinti tiek turto“. Apie 20 tūkst. žydų vyrų nuo 18 iki 60 metų amžiaus buvo suimti ir pasiųsti į Buchenvaldo, Dachau ir Zachsenhauzeno koncentracijos stovyklas (per tris mėnesius 2 - 2.5 tūkst. jų mirė).

Po Krištolinės nakties žydai dar turėjo sumokėti 1 mlrd. reichsmarkių baudą, draudimo kompanijoms įstatymu buvo uždrausta kompensuoti žydams prarastą turtą, be to, konfiskuota 20 proc. kiekvieno žydo nuosavybės. Tačiau pademonstruoti spontanišką „vokiečių liaudies pyktį“, kaip atsaką į nusikaltimą Paryžiuje, nevisai pavyko. Dauguma vokiečių elgėsi pasyviai. Tik nedaugelis susitėpė rankas vandalizmu. Saugiau buvo likti pasyviu stebėtoju, nes protestavimas prieš pogromus

galėjo blogai baigtis. Nuo tos nakties žydai buvo atskirti nuo visuomeninio ir valstybinio gyvenimo. 1938 m. lapkričio 12 d. H.Goering sušauktoje tarpžinybinėje konferencijoje buvo nuspręsta sudegintų sinagogų vietoje pastatyti gyvenamuosius namus, o žydams įvesti apribojimų viešose vietose.

Konferencijoje H.Goering pateikė absurdišką pasiūlymą išskirti žydams atskirą miško plotą ir jame apgyvendinti žvėris, panašius į žydus, pavyzdžiui, briedžius. Nuo lapkričio 15 d. žydų vaikams buvo uždrausta lankyti Vokietijos mokyklas. Kitas represijų etapas buvo holokaustas. Netrukus po Krištolinės nakties pogromų buvo pasirašytas Molotov-Ribbentrop paktas ir jo slaptieji protokolai. Todėl draugystės iniciatyvas parodę sovietai puikiai suvokė, kokiam likimui pasmerkta Vokietijos įtakos sferai priskirtos Lenkijos ir Lietuvos žydus.

PASKUTINĖS DR. VINCO KUDIRKOS GYVENIMO DIENOS

1939 m. „Lietuvos Žiniose“ buvo pasikalbėjimas su dr. Vinco Kudirkos mirties liudininke Marijona Sidaravičiene. Ji turėjo progos iš arti pažinti dr. V. Kudirką ir nors ji tais laikais tebuvo 16 metų amžiaus, bet kai kurie gyvenimo įvykiai liko atmintyje.

Vincas Kudirka gimė 1858 m. gruodžio 31 d. Paežeriuose, Paežerių valsčius, Vilkaviškio apskritis. Lietuvos gydytojas, prozininkas, poetas, publicistas, kritikas, vertėjas, varpininkas, laikraščio „Varpas“ redaktorius, vienas iš lietuvių tautinio sąjūdžio ideologų. Lietuvos himno autorius. Mirė 1899 m. lapkričio 16 d. (40 metų), Naumiestyje, Suvalkų gubernijoje.

I.

– Aš negalėčiau pasakyti, nuo kada pažįstu dr. V. Kudirką, - pasakojo M. Sidaravičienė...

Tada dar buvau jauna mergaitė ir išsyk maža dėmesio kreipiau į tą simpatišką žmogų, nuolat einantį su sudedama kėdute, pasėdėti į kapus. Jis mėgdavo sėdėti vienoje medžių alėjoj, kur labai melancholiškai vėjas oždavo viršūnėse.

Visas Naumiestis tada gerbė daktarą. Jis buvo vidutinio ūgio, išbalęs, kartais mėgo, kaip vėliau sužinojau, astroką jumorą ir turėjo labai smailą liežuvį. Jo išvaizda visados buvo rimta, išdidi, nors jis buvo taktiškas, teisingas, malonus ir kalbus su visais žmonėmis. Kai kurie jo privalumai, pav., dosnumas, teisingumas, stebino naumiestiškius, ir nors

miestely apšauktas dideliu bedieviu, carui neištikimu žmogum, tačiau žmonėse jis buvo populiarus ir gerbiamas labiau, negu kiti daktarai.

Ir arčiau dr. Kudirką pažinau, kai mano tėvas Juozas Krūzaitis išsinuomavo kartu bendrą butą prie turgavietės esančių Berenšteino namų antrame aukšte. Mano tėvo uždarbiai buvo kuklūs, daktaras labai kukliai gyveno, todėl didelio buto nei mums, nei jam nereikėjo. Kadangi tėvo laikomiems arkliams buvo reikalingas tvartas, o prie mažų butų tvarto nebūdavo, tad jis džiaugėsi suradęs kaimyną, kuriam tvartas nereikalingas. Kokius sumetimus turėjo daktaras, apsigyvendamas kartu su mumis, nežinau. O gal dėlto, kad tų pačių namų pirmajame aukšte Valerija Krašauskienė

Lietuvos himno autorius dr. Vincas Kudirka

turėjo mažą prekių parduotuvę...

Dr. Kudirka buvo labai sugyvenamas ir malonus žmogus; jis mums visiems iškarto patiko. Nors žinojom, kad jis yra didelis bedievis, tačiau jis niekad mūsų šeimoje neužgavo nei vieno žmogaus religinių jausmų. Ar kur kitur jis buvo toks didelis tolerantas, aš negalėčiau pasakyti, bet manau, kad taip. Jis nuolat kalbėdavo, kad esąs neturtin gas, kad galėtų man tinkamai atlyginti už mano patarnavimus ir nežinojo, kokia dovana man būtų vertingiausia. Kartą pastebėjo, kad mano maldaknygė labai suplyšusi ir tuoj liepė V. Krašauskinei nupirkti man naują lietuvišką maldaknygę, į kurią jis pats įrašė: „Atmintis, Dr. V. K.”

tokia žiopla, – kaskart prime na, – jei įsitaisysi šliundrą, aš pirmoji turiu apie tai sužinoti.” Patvirtusios mergos ir šliundros tavęs, žinoma, nedomina, bet ir į normalias moteris žiūri labai nepatikliai – ką gali žinoti, ką jos užslėpusios nešiojasi savyje? Tačiau, žvilgčiodamas į jaunas dailias merginas, teisi niesi, kad turi kur nors žiūrėti, juk neisi gatve užsimerkęs Akys pačios krypsta, kur joms įdomu: skleistus veidukas, vėjo taršomi vešlūs plaukai, gundanti eisena. Vadinasi, ne aš kaltas, o jos, nes savo nuodėmingu grožiu atkreipia mano dėmesį.

Vos neatsitrenkei į aukštą stambų vyriškį: jis stovėjo ir laukė, kol prieisi arčiau, bet tu nesugebėjai jo pamatyti. Jis pasėkė tavo žvilgsnį ir nusijuokė: „Šaudai varnas? „ – „Greičiau šarkas. Tu net nepastebėjai, koks šaunus užpakaliukas pro tavo pračiuožė. Ne blogesnis už Sofijos Sandreli.”

Senokai buvote nesimatę, bet jūsų draugystei laikas neturėjo įtakos. Kadaisė mokėtės universitete tame pačiame kurse, gyvenote viename kambaryje Stuokynės bendrabutyje. Tačiau kitą rudenį jis ir dar keli vaikinai buvo pašaukti į šlovin gąją sovietinę armiją, kur atpylė po dvejus metus. Tiesą sakant, juodu brūkšniu išbraukė juos iš savo gyvenimo. Džiaugeisi

Tuo tarpu, atsimenu vienas daktaras, Kudirkos draugas mano tėvui pasakojo, kad kažkas vežęs į Rymą šventųjų kaulus ir juos netyčia išbarstęs; tada jis pririnkęs kitokių kaulų ir tuos nuvežęs į Rymą, kur jie buvo labai stebuklingi, net pagydydavę žmones... (Tais laikais, buvo tokių paskalų paleista po žmones Suvalkijoje, norint pažeminti katalikybę. Tai „cicilistų gadynė”).

Tačiau artima kaimynystė su dr. Kudirka nebuvo maloni jau dėlto, kad jį per daug mėgo žandarai ir kratos jo bute būdavo nuolatos. Kadangi jis greit susigyveno su mūsų šeima, tai jo bėdos virto mūsų bėdom ir tos kratos gąsdino mus nemažiau, negu jį. Daktaras tada ligonių jau negydė; jis dažniausiai gulėjo lovoj ir daug rašė. Dažnai Valerija Krašauskienė eidavo į Širvintus ir pernešdavo į Prūsus tuos raštus. Mano motina rūpinosi, kad tie raštai būtų visada gerai paslėpti ir Kudirka ne tik gautus iš Prūsų laikraščius, knygas, bet ir rankraščius atiduodavo mano motinos žinion iki jie išeidavo per sieną. Tėvas dažniausiai parveždavo laikraščius ir knygas iš Sėmenų (dabar Vilkaviškio gelžkelio stoties) arba juos nuveždavo į stotį. Kiek kartų jis į Naumiestį ar iš Naumiesčio vėžino muitinės

valdininkus, o po pasoste ramiausiai gulėjo draudžiamųjų ir griežčiausiomis priemonėmis rankiojamų laikraščių ir knygų pokai (pundai). Kai prieš pat mirtį dr. Kudirkos, V. Krašauskienė išsikėlė gyventi pas tėvus į Šakius (jos tėvas buvo Šakiuose notaras) mano tėvas labai dažnai eidavo su Kudirkos raštais į Prūsus...

Na, žinoma, ir aš norėjau kuo nors būti naudinga daktarui, ir greit pasidariau jo laiškanesiu. Didelė dauguma jo korespondencijos pareidavo mano vardu ir aš ir ją parnešdavau iš pašto. Dr. Kudirka iki mirties nebuvo užmirštas žmogus, ir jo korespondencija visados buvo gausi. Kartais jam pareidavo ir pinigų, kurios dažniausiai aš pagal jo įgaliojimą paimdavau iš pašto. Bet už tuos patarnavimus nei aš, nei tėvai nieko neimdavom. Tik jei tėvui reikėdavo suvažinėti su raštais į Vilkaviškio stotį ir atgal, už kelionę jam daktaras atlygindavo.

Atsimenu kartą apsižiūrėjome, kad jau žandarai supa mūsų namus. Tada Kudirka kažkur buvo išėjęs ir mano motinai paliko daug rankraščių įdėtų į storo popierio makštį. Jis nekartą buvo įspėjęs, kad, jei pasisuktų žandarai, tai tokius popierius būtinai reikia sunaikinti ir jie neturi patekti žandarams į rankas.

(Bus daugiau)

1988 – IEJI. PERMAINŲ NUOJAUTA

Petras Venclova

II.

Staiga visi nutilo ir sumišę žvalgėsi vienas į kitą: turbūt negalėjo patikėti, kad taip žodis žodin ir pasakei. „Šitaip galima ir bėdą prisišaukti,” – burbtelėjo Audronės draugas. „Jis pasigėrė, – pirmoji atsikvošėjo Kristina. – Neklausykit, ką jis šneka! Eime greičiau namo!” Supratai, kad ji iš tikrųjų išsigando. O tave suėmė kvailas girtas juokas: „Gal kuris iš jūsų turite automatą ar bent pistoletą?”

Gatvėje Kristina pakėlė tau vėją. „Ar nori į saugumą pakliūti, durniau paskutinis!? Užteks vieno jų žodžio! Niekas nesupras tavo idiotiškų juokų! Ar tu juos pažįsti? Ar žinai, kas jie?” – „Žinau ir pažįstu: jie visi – sovietiniai kretinai! Kremliaus šūdai! Aš juos iš tikrųjų šaudysiu!” Neištverusi žmona tvojo tau per ausį, net akiniai nulėkė. Mieguisti sūnūs nustebe žvalgėsi į judu: to dar nebuvo – gatvėje muštis. „Surask akinius,” – paprašei vyresniojo. „Dar ne tiek gausi, jei per tavo palaidą liežuvį manęs į partiją nepriims! – grasino Kristina. Ir smagiai niūktelėjo į paširdžius. Žinojo, kad tu, nors ir išgėręs, gatvėje prie vaikų nekelsi prieš ją rankos. „Daugiau

su tavim į jokių svečius neisiu. Supratai?” – „Ir neik! Labai tu man reikalinga! Gal tu pati mane įskūsi?”

Regis, Kristina siaurame partinių draugų ratelyje turėjo šiokių tokių nemalonumų, bet prisižadėjo rimtai su tavimi pasikalbėti apie partijos autoriteto žeminimą ir neatsakingas girtas sapaliones. Pavasariop ji tapo komunistų partijos eiline ir ėmė laukti pažadėtojo posto. Bet taip ir nesulaukė, nes keitėsi laikai, o gal atsirado patikimesnių kandidatūrų.

Dabar, žingsniuodamas Laisvės alėja, pagalvojai, kad tikriausiai per tuos dvejus metus niekur nebuvote kartu nuėję – net į teatrą ar kokį koncertą. Kas jus dar sieja? Namai? Vaikai? Miegojimas vienoje lovoje, reti pasimylėjimai? Bet turbūt labiausiai jos neapykanta tau. Susilpnėjanti ir vėl įsiplieskianti. Atrodo, kad esi didžiausias jos priešas: persekioja tave, nenuleidžia akių, o jei vėliau grįžti – tardo, reikalauja prisipažinti menamas kaltes. Kad tik tavo kelyje nepasimaišytų kokia ištvirtusi merga arba plėšri apsimetėlė gyvanašlė. „Nemanyk, kad esu

išvengęs tokios lemties.

Buvo penktadienis, jau po darbo, tad nutarėte užsukti į „Rambyno” aludę ir praskalauti džiūstančias burnas. Donatas visada mokėjo klausytis: šio to paklausdavo ir leisdavau tau nenutrūkstamai kalbėti, pasakoti, prisipažinti, net pasiguosti. Tačiau šį kartą jus abu labiau domino politika: ji tiesiog kybojo ore – gensekas Gorbačiovas neseniai paskelbė perestrojką. Lietuviai ją išsivertė į „persitvarkymą”, bet paprastai žmonės vartojo jos originalų pavadinimą. Kas tai yra ir ką ji gali duoti Lietuvai? Populiariausias perestrojkos posakis buvo gana juokingas: „Jei tu nekritikuoji manęs, vadinasi, nesi mano draugas.” Maskvoje ir Leningrade vyko triukšmingos kritikos kampanijos, o Lietuvoje kol kas buvo ramu: vienas kitas straipsnis kultūrinėje spaudoje. Tiek metų neleista viešai reikšti minčių, neatitinkančių generalinės partijos linijos, o štai dabar... Kas pirmas išdrįs? Nebent patys komunistai, saugumiečiai, nes juos ragina iš viršaus. Bet kokios yra atvirumo ribos? Ką jau galima sakyti, o ką dar reikia nutylėti?

„Nežinau nė vienos revoliucijos, kuri būtų vykusį valdžios paliepimu,” – dėstei numalšinęs pirmąjį troškulį. Alus buvo

prastas: rūgštus, atskiestas vandeniui, bet geresnio Kaune negalėjai gauti. „Socializme visko gali būti,” – šyptelėjo Donatas. „Manai, kad mes sukūrėme brandų socializmą, kaip tvirtina Kremliaus bonzos? Nė velnio! Viskas tik popieriuje, tik partijos pranešimuose ir nutarimuose. Be abejo, esi girdėjęs, kad nei vienas penkmetis, nei vienas Chruščiovo sugalvotas septynmetis nebuvo įvykdytas. Tai tik akių dūmimas tamsiai tarybinei liaudžiai!” – „O kokioje santvarkoje mes gyvename?” – regis, erzino tave draugas. „Išsigimusioje, degradavusioje. Turime pripažinti, kad didysis socialinis eksperimentas nepavyko, ir...” – „Gorbačiovas turbūt tai supranta, nes pasiūlė alternatyvą – „socializmą žmogišku veidu”? – „Kokia čia alternatyva? – nejučiom įkaltai. – Vadinasi, dabartinė santvarka „žvėrišku” veidu”? – „Kada pasidarei toks radikalas?” – pasidomėjo Donatas. „Viskas kasdien eina blogyn: visa Tarybų Sąjunga grimzta į balą. Kartu ir mus nuskandins!” – „Galėtume tuo pasinaudoti.” – „Kaip? – įrėmei žvilgsnį bičiuliui į veidą. – Kas, tavo manymu, Lietuvoje gali sukilti? Prasigėrę darbininkai, vargšai užspausti kolūkiečiai ar prisitaikėliai inteligentai?”

(Bus daugiau)

FLORIDA

Iškilmingai paminėtas klubo 50-etis

Lietuvos ambasados JAV įgaliotasis ministras Rolandas Kačinskas lapkričio 12 d. Floridos valstijos St. Peterburgo apylinkių lietuviams perdavė ambasadoriaus Žygimanto Pavilionio sveikinimus jų klubo veiklos 50-ečio jubiliejaus proga. R.Kačinsko perskaitytame sveikinime ambasadorius padėkojo St. Peterburgo lietuviams už pastangas saugojant lietuviybę Floridoje ir puoselėjant bendruomeniškumo tradicijas.

R. Kačinskas taip pat įteikė vietos lietuviškai šeštadienei mokyklėlei „Saulutė“ iš Lietuvos atsiųstas mokymo priemones, linkėdamas, kad St.Peterburgo „Amerikos lietuvių klubas“ išliktų jaunas ir veržlus.

„Amerikos lietuvių klubo“ 50-ečio iškilnėse dalyvavo 230 svečių. 1961 metais įkurtas tapo vakarinės Floridos valstijos lietuviybės židiniu, kurio sėkmingą veiklą liudija ir auksinio jubiliejaus proga gauti gausūs kitų Amerikos lietuvių organizacijų ir vietos valdžios sveikinimai. Klubą pasveikino ir ilgametis JAV Atstovų rūmų narys Charles

William „Bill“ Young, o tarp šventės dalyvių buvo buvęs Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) pirmininkas ir buvęs Seimo narys **dr. Kazys Bobelis**.

Kaip savo sveikinimo kalboje pažymėjo dabartinė klubo pirmininkė Vida Meiluvienė, St.Peterburgo klubo veikloje dalyvavo tūkstančiai lietuvių. „Klubas, nuo pat įsteigimo dienos, buvo ir yra ta vieta, kur renkamės atšvęsti mūsų tautai reikšmingas datas, vieta, kur savo džiaugsmą išreiškiame daina ir šokiais, vieta kur liūdesyje guodžiame vienas kitą“, - kalbėjo Meiluvienė.

Vienas klubo steigėjų **Albinas Karnius** supažindino vakaro svečius su klubo istorija ir veikla, pažymėjęs, kad klubo sėkmė yra daugelio žmonių – buvusios ir dabartinės Valdybos, Klubo narių ir savanorių triūso rezultatas.

Kaip apibendrino Lietuvos garbės konsulas vakarinei Floridai Algimantas Karnavičius, „...Klubas yra dvasia. Dvasia, kuri užkrėtė mažą skaičių Floridos lietuvių, kurie padarė viską ką galėjo, kad išsaugotų lietuvių papročius ir tradicijas. Ta dvasia degė kaip liepsna klubo pradininkų mintyse ir širdyse, ir ta liepsna tebedega ir šiandien“.

LR Ambasada JAV inf.

Čikagoje paminėtos Holokausto Lietuvoje aukos

Lapkričio 18 d. Balzeko lietuvių kultūros muziejuje įvyko vakaras, skirtas Holokausto aukų Lietuvoje atminimui. Programoje pademonstruotas režisieriaus Rimo Morkūno dokumentinis filmas „Vidurnakčio pašnekesiai“. LR

Generalinio konsulato kvietimu Čikagoje viešinti rašytoja N. W. Beasley vakaro metu pristatė savo knygą „Izio ugnis“, kurioje aprašytas lietuvių išgelbėtos žydų šeimos likimas.

Pasibaigus programai renginio dalyviai dalinosi mintimis apie sovietų ir nacių okupacijos laikotarpio įvykius, tragiškai palietusius daugelio Lietuvos gyventojų likimus.

Savo apsilankymo muziejuje metu rašytoja taip pat turėjo galimybę apžiūrėti Lietuvos gyventojų tremčių septyniasdešimtečiui skirtą parodą „Tikėjimas ir viltis“, pasakojančią apie sudėtingą ir dramatišką lietuvių tautos likimą sovietmečiu.

LR Generalinio konsulato Čikagoje inf.

Kanados Lietuvių Bendruomenės valdyba: iš kairės – vicepirmininkė Elytė Zubienė, ŠALFFASS Kanados pirm. Rimas Kuliavas, Kanados LB įstaigos vedėja Jolanta Stasiulevičienė, pirmininkė Joana Kuraitė-Lasienė, Jaunimo sąjungos pirm. Danielius Šarūnas, vicepirmininkė kultūriniais reikalais Rūta Kličienė, vicepirmininkė švietimo reikalams Virginija Zubrickienė. **R. Jonaitienės nuotr.**

Minėjime dalyvavo (iš kairės) generalinė konsulė S. Aniulienė, rašytoja N. W. Beasley, garbės konsulas A. Zaparackas, Farmington Hills meras B. Brickner su žmona Sheryl. **A. Vertelkaitės nuotr.**

HOLOKAUSTO LIETUVOJE AUKŲ ATMINIMUI RENGINIUS BAIGĖ DETROITE

Lapkričio 20 d. LR Generalinis konsulatas Čikagoje pakvietė į baigiamąjį Holokausto aukoms atminti renginį, kuris vyko Holokausto memorialiniame centre Farmington Hills, šalia Detroito. Į minėjimą susirinko gausus vietinės lietuvių bendruomenės būrys, atvyko žydų bendruomenės atstovai, savo dalyvavimu renginį pagerbė Farmington Hills miesto meras Barry Brickner su žmona Sheryl. Kreipdamasis į susirinkusius, B. Brickner pasidžiaugė, kad Holokausto paminėjimui pasirinktas Farmington Hills Holokausto memorialinis centras, prie kurio įkūrimo prieš daugelį metų jis asmeniškai prisidėjo. Vėliau, kalbėjusi LR generalinė konsulė Čikagoje Skaistė Aniulienė,

pabrėžė tragiškų istorijos įvykių atminimo svarbą auklėjant jaunąją kartą, puoselėjant jos dvasingumą. Ji padėkojo prisidėjusiems prie projekto įgyvendinimo – memorialinio centro Zekelman šeimos padaliniui bei garbės konsului Detroito Algiui Zaparackui ir pristatė režisieriaus Rimo Morkūno dokumentinį filmą „Vidurnakčio pašnekesiai“ bei knygos „Izio ugnis“ autorę Nancy Wright Beasley.

Programai pasibaigus, susirinkusieji neskubėjo skirstytis, kalbino knygos autorę, tarpusavyje dalinosi asmeniniais atsiminimais. Viena renginio dalyvių papasakojo, jog ją, dviejų metų mergaitę, savo užeigoje paslėpė lietuvių šeima. Gausiai žmonių lankomoje vietoje žydaite slėpti buvo

pavojinga, todėl naktį mergaitė išgabenta į kaimą, kur ūkininkų šeima ją užaugino kaip savo tikrą dukterį. Po daugelio metų atsiradus galimybei susisiekti su tikrąja mergaitės šeima, įtėviai atskleidė jos likimo istoriją.

Tą patį rytą prieš renginį Holokausto memorialiniame centre generalinė konsulė S. Aniulienė dalyvavo šv. Mišiose Dievo Apvaizdos lietuvių katalikų bažnyčioje, apžiūrėjo kultūros centrą, susitiko su vietinės lietuvių bendruomenės nariais. Tradiciniame lietuvių susibūrimo tądien buvo pagerbti lapkričio mėnesį gimę bendruomenės nariai, S. Aniulienė bei LR garbės konsulas Detroito A. Zaparackas prisijungė prie sveikinusių.

LR Generalinio konsulato Čikagoje informacija

ARGENTINA

Mūsų draugija dalyvavo, jau trečią kartą, penktame **Cervanteso festivalyje**, kuris įvyko lapkričio 3-13 dienomis Azul mieste, Buenos Aires provincijoje. Šiais metais vietinė „B.J.Ronco“ vardo biblioteka organizavo Don Kichoto bei Martyno Fierro knygų, išverstų iš ispanų į kitas kalbas parodą, kur lankytojai turėjo progą pažinti taip pat dalyvaujančių šalių kultūrinę tapatybę. Lapkričio 5 d., buvo paskirta lietuviams, kuriuos atstovavo SLA draugijos narys Robertas Aleksišūnas.

Šeštadieniais mūsų patalpose yra dėstomi dviejų lygių lietuvių kalbos kursai, nuo 16 iki 18 valandos. Mokslo koordinacija, ponია Suzana Dapkevičius ir P. Arnaldo Vezbickas. Kaip visuomet pamokos vyksta veltui, tik prašome būti Susivienijimo Lietuvių Argentinoje nariu. Nuo 15, iki 16 val. naujas lietuvių kalbos kursas vaikams ir jaunimui. Kviečiame visus dalyvauti.

CLEVELAND, OH

SĖKMINGO VAJAUS ATGARSIAI

Š.m. lapkričio 19 d. 7 v.v. Cleveland, Ohio Lietuvių namų salėje įvyko pobūvis, kad sukauptų lėšų pastato grindims pakeisti-atnaujinti. Reikalinga suma dar neaiški – turimomis žiniomis ji svyruoja tarp \$18,000 ir \$20,000. Vakaras prasidėjo kokteiliais, vėliau veikė mokamas baras su užkandžiais ir „Chinese Raffle Baskets“ loterija. Šio pobūvio pranešėju buvo lietuvių kilmės šv. Kazimiero parapijos tarybos pirmininkas Frank Lucas.

Muzikinėje vakaro programoje dainavo kvartetas „Vienkartiniai“ – Edas Kijauskas, Jonas Muliolis, Paulius Nasvytis ir Rytas Urbaitis, akompanuojant muz. Danutei Liaubienei. Kvarteto programoje skambėjo patriotinės dainos, vertimai iš anglų kalbos ir kitų tautybių kūriniai. Programą papuošė

ir sol. Virginija Muliolienė, padainuodama porą dainų solo ir kartu su kvartetu. Klausytojų nuostabai, prie keleto „Vienkartinių“ dainų prisidėjo dar du asmenys – Tadas Širvinskas ir Linas Vaitkus, kurie buvo pristatyti kaip kylantys muzikiniai talentai. Prieš ir po koncertinės programos grojo vaikščiojanti čigonų grupė „Harmonia“.

Atsiklausus kai kurių vakaro dalyvių (jų buvo apie 220) nuomonės paaiškėjo, kad nežiūrint didelės spūsties salėje, ypač prie baro, muzikinė dalis buvo įdomi, užkandžiai gausūs, puošnūs ir skanūs, o bendra vakaro nuotaika puiki. Šiais laikais išeivijos lietuvių renginiai reikalauja nepaprasto ryžto. Šiame vakare šis ryžtas buvo labai akivaizdus, įrodantis rengėjų sumanumą darniai suderinant visas pobūvio dalis. Tenka tik palinkėti sėkmės kaupiant užsimotą sumą.

Algirdas V. Matulionis

LIETUVA IR PASAULIS

Jungtinių Valstijų valstybės sekretorė Hillary Clinton oficialiai pranešė ketinanti atvykti į Vilniuje gruodžio mėnesį rengiamą ESBO ministrų susitikimą. „Ministrų susitikimas dabar yra mano kalendoriuje, ir aš nuoširdžiai noriu prisijungti prie jūsų Vilniuje gruodžio 6 dieną“, - rašoma H.Clinton laiške Lietuvos užsienio reikalų ministrui Audroniui Ažubaliui, kurio kopiją gavo žurnalistai. Lietuvos užsienio reikalų ministerija anksčiau skelbė, kad apie ketinimus dalyvauti Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Ministrų Tarybos sesijoje jau pranešė Vokietijos, Rusijos, Prancūzijos užsienio reikalų ministrai, Europos Sąjungos (ES) užsienio politikos vadovė Catherine Ashton.

Lietuvos užsienio reikalų viceministras Evaldas Ignatavičius lapkričio 18 dieną Vašingtone su Pasaulio banko viceprezidentu Europos ir Centrinės Azijos regionui Philippe‘u Le Houérou aptarė Lietuvos plėtojamus vystomojo bendradarbiavimo projektus ir dėmesį, skiriamą reformų eigai Moldovoje, Ukrainoje ir Baltarusijoje. „Lietuva yra sukaupusi savo transformacijos patirtį, turi tinkamų ekspertų ir specialistų, kurie sėkmingai padeda valstybės institucijoms Moldovoje ir Ukrainoje. Lietuva pasirengusi tai tęsti ir ieškoti naujų kryptių tokiai pagalbai teikti“, - sakė E.Ignatavičius.

Lapkričio 18 dieną Washington susitikime su JAV Prezidento Baracko Obamos patarėju ir JAV Baltųjų rūmų masinio naikinimo ginklų kontrolės vyriausioju koordinatoriumi Gary Samore Lietuvos užsienio reikalų viceministras Evaldas Ignatavičius pabrėžė Lietuvos susirūpinimą dėl jos pasienyje planuojamų statyti galimai nesaugių atominų jėgainių. Pokalbio metu E.Ignatavičius pabrėžė, kad Lietuva su susirūpinimu žvelgia į Baltarusijoje ir Karaliaučiaus srityje planuojamas statyti atominės elektrinės ir ragina kaimynines valstybės laikytis Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) ir tarptautinės Espo konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste skaidrumo įsipareigojimų. G.Samore patikino, kad JAV administracija supranta Lietuvos rūpestį dėl kaimynystėje plėtojamų atominės energetikos projektų. Susitikimo metu aptarti ir kiti branduolinio saugumo klausimai, diskutuota apie Lietuvos ir JAV bendradarbiavimą kuriant naujus branduolinių medžiagų plitimo užkardymo mechanizmus.

Teismas Londone nusprendė Rusijos bankininką Vladimirą Antonovą paleisti už 300 tūkst. litų užstatą, o Raimondą Baranauską – už 800 tūkst. litų, praneša lrytas.lt. Buvę „Snoro“ vadovai atsisakė būti perduoti Lietuvos teisėsaugai. Kitas teismo posėdis vyks gruodžio 16 dienos rytą.

Buvę „Snoro“ vadovai sulaikyti vykdant Lietuvos išduotą Europos arešto įsakymą. Jie pripažinti įtariamaisiais dėl turto pasavinimo stambiu mastu, dokumentų klastojimo. R. Baranauskas – ir dėl apgaulingo buhalterinės apskaitos tvarkymo, piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi. Bankrutuojančio banko „Snoras“ akcininkų Vladimiro Antonovo ir Raimundo Baranausko išdavimas Lietuvai gali užtrukti iki 90 dienų, penktadienį sakė atsakingas Generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamento prokuroras. Jeigu V. Antonovas ir R. Baranauskas būtų sutikę būti išduoti Lietuvai, jų ekstradicija užtruktų iki 10 dienų, priešingu atveju – nuo 60 iki 90 dienų. „Perdavimo pagal Europos arešto įsaką procedūra trunka 10 dienų tuo atveju, jeigu asmuo sutinka su perdavimu. Kitu atveju terminas skaičiuojamas 60 arba 90 dienų laikotarpiu. Aišku, terminas, faktinis perdavimas užsitęstų tuo atveju, jeigu asmenys priimtą sprendimą apskųstų apeliacine tvarka“, – penktadienį sakė Generalinės prokuratūros prokuroras Tomas Krušna. Prokuroras teigė, kad V. Antonovas ir R. Baranauskas neturėtų gauti politinio prieglobsčio. „Lietuva ir Jungtinė Karalystė yra Europos Sąjungos valstybės narės ir neturėtume kalbėti apie kažkokį politinį prieglobstį tarp ES valstybių narių“, – sakė T. Krušna.

Lietuvos ir Lenkijos švietimo viceministrų vadovaujamos ekspertų darbo grupė Trakuose posėdžiavo penktą – paskutinį kartą. Tačiau padėtis nepasikeitė – lenkų atstovai tikina, kad susitarti galima, tik jei Lietuva atšauks švietimo įstatymą, kuris įteisina vienodą lietuvių kalbos egzaminą visiems abiturientams ir daugiau pamokų lietuvių kalba tautinių mažumų mokyklose. Lietuvos Švietimo ministerijos sprendimas palengvintai vertinti tautinių mažumų abiturientus per egzaminą pareinamuoju laikotarpiu ir kursai mokytojams, kuriems dabar jau tenka mokyti lietuviškai, **lenkams įspūdžio nepadarė**. Paklausti, kiek atidėti, Lenkijos švietimo viceministras atsako, kad tai Lietuvos valdžia turi derinti su Lietuvos lenkais, kurių atstovai yra ne kartą pareiškę, kad jų reikalavimas **ne atidėti įstatymą, o grąžinti senąją tvarką**. Abiejų šalių premjerų sprendimu sudaryta tarpvalstybinė darbo grupė baigė darbą. Rezultatas – sprendimas sudaryti kitas darbo grupes.

LR URM, LRT, LRV, ELTA

Lietuvos užsienio reikalų viceministras Evaldas Ignatavičius ir Lietuvos ambasadorius JAV Žygimantas Pavilionis su JAV Atstovų Rūmų Užsienio reikalų komiteto pirmininke Ileana Ros-Lehtinen.

Lietuvos ambasados JAV nuotr.

DĖMESYS ARTĖJANČIAM ESBO MINISTRŲ SUSITIKIMUI VILNIUJE

Washington DC, lapkričio 21 d. Washington su darbo vizitu viešintis Lietuvos užsienio reikalų viceministras Evaldas Ignatavičius su JAV politikais ir administracijos pareigūnais aptarė pasiruošimą gruodžio pradžioje Vilniuje vyksiančiai Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Ministrų tarybos sesijai, diskutavo apie santykius su Rytų kaimynėmis. „JAV gerai vertina Lietuvos pirmininkavimą ESBO, indėlį į užsitęsusių konfliktų sprendimą, pasiektą susitarimą atnaujinti formalias derybas dėl Padnestrės klausimo ir ESBO dialogo su Viduržemio jūros regiono partneriais sustiprinimą“, - sakė JAV senatorius, Kongreso Helsinkio komisijos pirmininko pavaduotojas Benjamin Cardin. Jis pabrėžė,

kad Lietuvos pirmininkavimo ESBO prioritetai – žmogaus teisių gynimas, siekis stiprinti žurnalistų saugumą bei žinias-klaidos laisvę – yra svarbūs visai ESBO šalių bendruomenei.

18-oji ESBO Ministrų tarybos sesija Vilniuje vyks gruodžio 6-7 dienomis.

E.Ignatavičius taip pat susitiko su JAV Prezidento Barack Obamos vyriausiąja patarėja Europos klausimais Liz Sherwood-Randall. Su ja aptarta kitų metų gegužę Čikagoje vyksiančio NATO valstybių ir vyriausybių vadovų susitikimo darbotvarkė.

Viceministras pabrėžė, kad NATO oro policijos misijos Baltijos šalyse pratęsimo klausimas bus itin svarbus šių šalių žmonėms.

E.Ignatavičius taip pat pažymėjo, jog didelį dėme-

sį energetiniam saugumui skirianti Lietuva tikisi, kad NATO vadovų susitikime bus įvertintos Lietuvos pastangos Vilniuje veikiančiam Energetinio saugumo centrui suteikti NATO kompetencijos centro statusą.

Lietuvos diplomatas su JAV Valstybės departamento pareigūnais taip pat aptarė demokratijos ir reformų paramos projektus Ukrainoje, Moldovoje ir Baltarusijoje. Viceministras pabrėžė, kad vykdydama vystomojo bendradarbiavimo politiką Lietuva ypač didelį dėmesį skiria Rytų kaimynėms.

E.Ignatavičiaus vadovaujama delegacija taip pat susitiko su JAV Atstovų Rūmų Užsienio reikalų komiteto pirmininke Ileana Ros-Lehtinen. JAV politikė padėjo už Lietuvos indėlį į tarptautinių organizacijų veiklą ir patvirtino ketinimą 2012 metais atvykti į Lietuvą. **LR URM**

Į RUSIJOS GRASINIMUS REIKIA REAGUOTI RIMTAI

Į Rusijos grasinimus Karaliaučiuje dislokuoti branduolines raketas reikia reaguoti rimtai, tvirtina premjeras Andrius Kubilius. Jo teigimu, kartu su kitomis NATO šalimis reikia įtikinti Rusiją, kad ji neturėtų elgtis taip karingai.

„Manyčiau, kad turėtume reaguoti rimtai, bet reakcijos formas ir pastangas toliau įtikinti Rusiją, kad ji neturėtų elgtis taip karingai, turėtume, be abejo, vykdyti kartu su NATO partneriais“, – ketvirtadienį „Žinių radijui“ sakė Premjeras.

A. Kubilius teigė apgailestaujęs, kad Rusija negirdi Vakarų argumentų, jog Vakarų priešraketinė gynyba yra nukreipta prieš branduolinį terorizmą, o ne prieš Rusiją.

Anot Premjero, jo nenustebino Rusijos, Baltarusijos ir Kazachstano planai iki 2015-ųjų sukurti Eurazijos ekonominę sąjungą – pasaulyje egzistuoja tendencija kurti

tokias sąjungas. „Nieko naujesnio neturėtume matyti. Ar tai bus kažkoks labai gyvybingas ekonominis darinys, būtų sunku spėti. Šiaip jau vienijimosi tendencijos, ekonominės integracijos tendencijos pasaulyje pastebimos, globali konkurencija reikalauja tokių pastangų, tokio vienijimosi ir tokios eigos“, – sakė Vyriausybės vadovas.

A. Kubilius pripažino, kad kai kurie regiono vadai vis dar jaučia nemažai nostalgijos imperinei praeičiai ir tai taip pat skatina kurti tokias sąjungas, bet priminė, kad ligi šiol tokių bandymų jau būta ir jie buvo nesėkmingi.

Rusija, Baltarusija ir Kazachstanas lapkričio 18 d. susitarė iki 2015-ųjų sukurti Eurazijos ekonominę sąjungą, kuri bus paremta Europos Sąjungos (ES) pavyzdžiu. Rusijos, Baltarusijos ir Kazachstano prezidentai

Dmitrij Medvedev, Aleksandr Lukašenka ir Nursultan Nazarbajev pasirašė sutartį, pagal kurią bus sukurta vykdomoji institucija, panaši į Europos Komisiją. D. Medvedev lapkričio 22 d. dar kartą pagraisino dislokuoti Karaliaučiuje branduolines raketas, jei JAV nepadarys nuolaidų dėl savo priešraketinio skydo Europoje.

2001 m. tuomečio JAV prezidento George W. Bush inicijuotas priešraketinio skydo projektas sukėlė nepasitikėjimą Rusijoje. JAV vyriausybė vėliau atsisakė savo pirminių planų, tačiau nori ir toliau su NATO kurti priešraketinį skydą.

NATO duomenimis, skydas pirmiausiai padėtų apsaugoti nuo raketų iš Irano. Rusija tuo tarpu teigia, kad taip bus sutrikdyta karinė pusiausvyra. Maskva ir toliau reikalauja raštiškų garantijų, kad priešraketinė sistema nesukliudys rusų gebėjimui smogti atsakomąjį smūgį branduolinės atakos atveju.

ELTA

DALIA GRYBAUSKAITĖ VAIKAMS SKAITĖ „MEŠKIUKĄ RUDNOSIUKĄ”

Vilnius, lapkričio 25 d. (ELTA). Prezidentė Dalia Grybauskaitė penktadienio popietę tapo pasakore – Prezidentūroje įžiebusi pirmąją Kalėdų eglutę, ji vaikams skaitė Vytės Nemunėlio poemėlę „Meškiukas Rudnosiukas”. Šventiniame renginyje paskelbta akcijos „Knygų Kalėdos” pradžia.

Ji sakė vaikystėje labai mėgusi skaityti Vytės Nemunėlio slapyvardžiu pasivadinusio sovietų nemėgto Bernardo Braždžionio kūrybą. Žmonėms ji linkėjo, kad visada būtų, kam skaityti pasakas.

Prezidentės ir žinomų šalies žmonių skaitomų pasakų klausėsi pusantro šimto vaikų iš Šiaulių krašto. Būtent mažieji šiauliečiai D. Grybauskaitei parašė laišką, kuriame teigė norintys skaityti knygas, bet jų bibliotekoje nėra naujų knygų.

Šalies vadovės inicijuoja akcija „Knygų Kalėdos” kvie-

čia šalies žmones branginti knygą, skaityti ir dovanoti knygas vieni kitiems bei krašto bibliotekoms.

„Ne tik valstybė, kiekvienas iš mūsų galime pasirūpinti, kad knyga būtų prieinama visiems. Kviečiu šalies žmones per šias Kalėdas padėti savo krašto bibliotekoms bei padovanoti naujų knygų. Tegul knygų šviesa ir kalėdinis gerumas pasklinda po visą šalį”, – kalbėjo D. Grybauskaitė.

Nuo šiandien iki gruodžio 23 d. kiekvienas žmogus gali prisidėti prie akcijos „Knygų Kalėdos”. Visą mėnesį didžiuosiuose šalies knygynuose „Knygų Kalėdų” lentynose bus akcijos lipdukais pažymėtų nebrangių šalies bibliotekoms reikalingų knygų. Nupirktas knygas bus galima palikti knygynuose, iš kur jos keliaus į visas šalies bibliotekas.

„Vaikystėje skaičiau iš bibliotekos parsineštas kny-

Š.m. lapkričio 25 d. popietę Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė kartu su pusantro šimto vaikų iš Šiaulių krašto bei žymiais Lietuvos žmonėmis Prezidentūroje įžiebė pirmąją Kalėdų eglutę ir paskelbė akcijos „Knygų Kalėdos”.

ELTA

gas. Daugybę knygų, nes viskuo domėjausi ir apie viską norėjau žinoti. Iki šiol knyga – įkvėpimas, žinių šaltinis, galimybė tobulėti visą gyvenimą. Pradžiuginkime naujomis knygomis vieni kitus, o ypač vaikus”, – sako

prezidentė.

Mėgstamiausias vaikystės pasakas skaitė ir dainininkas Jurgis Didžiulis, krepšininkas Linas Kleiza, kunigas Julius Sasnauskas, iš televizoriaus ekranų žinomas Gustavas (Audrius Rakauskas).

Kalėdas su knyga kvietė švęsti Prezidentūroje koncertavę „Liūdni Slibinai”, choras „Kiwi”, Jonų bažnyčios choras, marimba grojantis Saulius Auglys, mažieji Lietuvos talentai, teatro studija „Elementorius”.

ARCHEOLOGUI PASKIRTA JONO BASANAVIČIAUS PREMIJA

Lietuvos nacionalinio muziejaus salėje lapkričio 23 d. iškilingai įteikta Valstybinė Jono Basanavičiaus premija. 65 tūkst. Lt dydžio premiją Vyriausybė paskyrė archeologui Vykintui Vaitkevičiui už kompleksinius Lietuvos etninių žemių tyrinėjimus, archeologinius tyrinėjimus, istorinio paveldo paminklų paieškas, jų populiarinimą ir kovą už jų išsaugojimą, taip pat lituanistinių šaltinių skaitmeninimą bei mokslinių tyrimų viešąją sklaidą.

Vilnius, lapkričio 23 d. (ELTA). Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatas archeologas Vykintas Vaitkevičius sako, kad už atminties institucijų saugomus tautos kultūros turtus negali būti reikalaujama užmokesčio, nes jį jau sumokėjo praėjusios kartos, o saugojimo prasmė – dalytis.

Trečiadienį Lietuvos nacionaliniame muziejuje V. Vaitkevičiui iškilingai įteiktos J. Basanavičiaus premijos regalias. 65 tūkst. litų premiją 37 metų mokslininkui Vyriausybė paskyrė už kompleksinius Lietuvos etninių žemių, archeologinius tyrinėjimus,

istorinio paveldo paminklų paieškas, jų populiarinimą ir rūpestį jų išsaugojimu.

Įteikdamas laureatui J. Basanavičiaus premiją Premjeras Andrius Kubilius džiaugėsi, kad tai yra proga mintimis ir savo jausmais stabtelėti prisimenant Joną Basanavičių, jo gimtadienį ir kiek mums svarbi istorija, etninės kultūros išsaugojimas ir rūpestis ja. „Noriu ir nuoširdžiai pasidžiaugti tuo, kad tai yra darbai, kurie ne tik mums, bet ir platesniam pasauliui gali ir parodo, kokie mes esame turtingi savo istorija, savo gamtos grožiu, savo paveldu”, – kalbėjo A. Kubilius.

Kultūros ministras Arūnas Gelūnas pažymėjo, kad J. Basanavičiaus įkurtoje Mokslo draugijoje archeologija užėmė labai svarbią vietą. „Yra labai prasminga ne tik regėti mūsų šalies ateitį, su mokslo pagalba kurti vizijas ir projektuoti mūsų šalies raidą, bet ir pasitelkus mokslą gilintis į praeitį, atrasti savo tėvynės gelminį matmenį. Ir archeologija mums neabejotinai padeda tai padaryti”, – kalbėjo ministras.

Savo padėkos kalboje 29-asis J. Basanavičiaus premijos laureatas V. Vaitkevičius minėjo Lietuvos vietas Žemaitijoje, Dzūkijoje, lietuviškose salose Baltarusijoje, ten sutiktus žmones, palikusius jautriam mokslininkui gyvenimo išminties ir amžių patirties saugant mūsų tautos materialinius, tautosakos ir kalbos lobius.

„Man nepalieka jokios abejonės, kad reikia dirbti ir Lietuvoje, ir už jos ribų, toli nuo valstybės sienos. Privalome peržengti ribą, suvokti, kad tauta neišsitenka Lietuvos žemėlapyje. Fiksuoti ar tirti? Šiandien esu įsitikinęs, jog daugelį kartų svarbiau yra suvokti ir įsisąmoninti – fiksicijos imtis tuomet, kai jau aišku, kur turi būti sutelktas dėmesys ir kurios iš detalių yra pačios svarbiausios. Atsidėjus tyrimams, ne mažiau svarbu juos išgyventi, tirti visa širdimi, negailinti fizinių jėgų ir dvasinių pastangų”, – kalbėjo V. Vaitkevičius.

Pasak mokslininko, tautos paveldą reikia saugoti,

bet negailėti ir juo dalintis. „Neužtenka rūpintis paveldo vertybių kaupimu ir saugojimu – lygiai taip, kaip išsaugoti, šiandien svarbu šiais turtais dalintis. Už prigimtą norą, už teisėtą prašymą pažinti visose atminties institucijose – muziejuose, bibliotekose ir archyvuose – saugomus tautos kultūros turtus negali būti reikalaujama užmokesčio. Esu įsitikinęs, kad praėjusios kartos jį jau sumokėjo. Privalu dalytis – čia ir slypi saugojimo prasmė”, – neslėpdamas jaudulio ir ašarų kalbėjo V. Vaitkevičius, pabrėžęs, kad lietuvių ir lietuvių tautos prigimtis yra neaprašyta – ji dažnai nepažini, nė nesiduoda aprašoma.

Istoriką, archeologą, kultūrinio kraštovaizdžio tyrėją V. Vaitkevičių J. Basanavičiaus premijai pristatė Lietuvos archeologų draugija ir Vilniaus universitetas.

Savo mokslinėje veikloje laureatas organiškai susiejo senųjų šventviečių, laidosenos ir kitų religijos sričių, etnologijos, kalbotyros, folkloro, mitologijos, sakinės istorijos, kultūrinės atminties ir geografinius tyrimus.

Per du dešimtmečius archeologas dalyvavo daugiau kaip 20 mokslinių ekspedicijų, inicijavo projektą „Kompleksiniai tyrimai (Neries (Vilijos) aukštupyje”, kartu su baltarusių mokslininkais surengė tarptautinę ekspediciją Neries aukštupyje Baltarusijoje.

2010-2011 m. mokslinį darbą V. Vaitkevičius tęsė di-

džiausioje lietuviškoje saloje Baltarusijoje – Gervėčių krašte. Šią ekspediciją suskubta surengti suvokiant būsimos Astravo atominės elektrinės, statomos vos už 10 km nuo Gervėčių, grėsmę krašto demografiniai situacijai ir kultūriniam kraštovaizdžiui.

Šiuos ir kitus tyrinėjimus V. Vaitkevičius apibendrina daugelyje mokslo straipsnių ir penkiose monografijose.

Valstybinė J. Basanavičiaus premija Kultūros ministerijos teikimu kasmet skiriama už reikšmingiausius pastarųjų 5 metų Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių lietuvių darbus, susijusius su etninės kultūros tradicijų plėtojimu, puoselėjimu, ugdymu ir tyrinėjimu, taip pat kūrybinę ir mokslinę veiklą etninės kultūros srityje.

Ši premija kasmet įteikiama daktaro J. Basanavičiaus gimimo dienos – lapkričio 23-iosios – proga.

ELTA

STASIO ŠIMKAUS CHORŲ KONKURSAS

Klaipėdoje prasidėjo Stasio Šimkaus chorų konkursas – vienintelis tokio aukšto lygio chorinės muzikos konkursas šalyje. Šis tarptautinis, daugiau nei trijų dešimtmečių patirtį turintis renginys, pavadintas tautos dainiaus Stasio Šimkaus vardu, vyksta kas dvejus metus.

Šiomet Klaipėdos koncertų salės scenoje dėl didžiojo ir mažojo gintaro prizų susirungs 17 chorų iš Latvijos, Estijos ir Lietuvos. Lietuvai šiemet atstovaus kaip niekada mažai chorų – vos 5.

LRT

POLITINIS PAMOKSLĖLIS PILIEČIUI

Algimantas Zolubas

Jei kas paklaustų mūsų Seimo narių, diplomatų, valstybės pareigūnų bei kitų asmenų, save laikančių politikais, kas yra tauta, valstybė, politika, demokratija, pilietinė visuomenė, kuo skiriasi politinė veikla nuo partinės veiklos, sulauktume įvairiausių atsakymų, tarp jų – ir vertų televizijos „Klausimėlio“ laidos. Besiklausant daugelio aukštus postus valstybėje užimančiųjų kalbų, susidaro įspūdis, kad ne visi jie šias sąvokas supranta, tačiau tuo pat metu yra įsitikinę, kad politika yra vien jų nuosavybė, kad tik jie gali vykdyti valstybės politiką. Kadangi taip nėra ir negali būti, siūlyčiau kai kurių žodžių lauknešėlį su trumpais komentarais, kuris gal bus naudingas politikams, save laikančiais profesionaliais, ir tiems piliečiams, kurie mano, kad jie tėra politikos sraigteliai ar žaisliukai politikų rankose.

Tauta

Tauta yra istoriškai susidariusi žmonių bendruomenė, turinti bendrą kilmę, žemę, kalbą, istoriją, kultūrą. Be šių tautos požymių galėtume vardinti tautos antropologines savybes, religiją, bei dar kitokius bruožus, tačiau viską apimsime, jei tautą įvardinsime kaip bendruomenę, kurią sieja istorinio likimo bendrystė. Tautą vertinant kaip istorinio likimo bendrystės darinį, rasime, kad į kamieninę tautą istorinėje raidoje įsiterpia kitų tautų, taigi ir tautybių, atstovai (tautinės mažumos), kurios šimtmečių bėgyje įgyja istorinio likimo bendrystę su kamienine tauta, tampa kamieninės tautos nariais. Taigi galime tvirtinti, kad Lietuvoje senbuviai totoriai, žydai, karaimai, lenkai ir kitos tautinės mažumos priklauso lietuvių tautai. Tos tautinės mažumos, tapę Lietuvos piliečiais, tampa ne totoriais, žydais, karaimais, lenkais Lietuvoje, o Lietuvos totoriais, Lietuvos žydais, Lietuvos lenkais, Lietuvos karaimais, trumpai tariant, atitinkamos kilmės lietuviais. Teisus buvo Popiežius Jonas Paulius II, kai 1993 m. besilankydamas Lietuvoje, kreipėsi į Lietuvos lenkus, juos vadinamas lenkiškos kilmės lietuviais. Antai Lietuvos žydai, išvykę į savo istorinės kilmės šalį Izraelį, pabrėždami buvusią priklausomybę ir kitai tautai, su kuria buvo susiję savo likimą, save vadina litvakais. Tautos gimimas yra istorijos gelmių slėpinys, tačiau patirtis rodo, kad kiekviena tauta siekia sukurti savo valstybę. Tautinėse valstybėse, kokia

yra ir Lietuva, tautinį kamieną sudaro lietuviai. Pirmoji Lietuvos Respublika 1918 m. sukurta ir antroji – 1990 m. atkurta būtent tautiniu pagrindu. Optimali tautos būseną, jai palanki kultūros plėtotė yra savoje nepriklausomoje valstybėje.

Valstybė

Valstybė yra politinė bendruomenė, turinti savo aukščiausią valdžią, savo teritoriją, savo įstatymus, savo valstybinius simbolius (himną, herbą, vėliavą), savo kariuomenę bei kitas nuo kitų valstybių nepriklausomas valstybines institucijas. Valstybė yra tautos pilis, jos būstas. Egzistuoja pasaulyje įvairios pagal sandarą valstybės bei valstybių valdymo formos. Mums rūpi demokratija arba savivalda, nes tokį valstybės reikalų tvarkymą pasirinko nepriklausoma Lietuva. Valstybės reikalų tvarkymas priklauso politikai, kurią vykdo politinė (pilietinė) bendruomenė.

Politika

Kadangi valstybė yra politinė bendruomenė, turime atsakyti į klausimą, kas yra politika? **Taigi politika yra valstybės institucijų, politinių ir visuomeninių organizacijų bei atskirų piliečių siekiai ir veiksmai, nukreipti į valstybės reikalų tvarkymą.** Trumpai tariant, politika yra valstybės reikalų tvarkymas, kurį vykdo ne vien valstybinės institucijos ir politinės organizacijos, bet vienodai – visuomeninės organizacijos ir atskiri asmenys. Jei demokratinę valstybę palyginsime su dideliu ūkiu, tai politiką turėsime lyginti su ūkininkavimu, ūkio šeimininką – su pilietine visuomene (ne valdžios institucijomis!), valdžias – pilietinės visuomenės samdomais tarnais. Lietuva yra demokratinė valstybė, todėl ir kalbėsime apie demokratiją, demokratinį valdymą.

Demokratija

Demokratija (tinkamiausias vertinys į lietuvių kalbą – savivalda) yra tokia valstybės valdymo forma, kai valstybę sudaro ir ją valdo pilietinė visuomenė. Kadangi visi visų valdyti nepajėgūs, valstybės piliečiai laisvu pasirinkimu išsirenka sau valdžią: Seimą – įstatymų kūrybai ir leidybai, vyriausybę – įstatymų įgyvendinimui (vykdomoji valdžia), teismus – teisingumui valstybėje užtikrinti. Užsienio reikalams ir bendrai valdymo institucijų priežiūrai daugelyje demokratinų valstybių dar

renkamas prezidentas. Taip yra ir Lietuvoje.

Demokratija yra plačiausiai civilizuotame pasaulyje paplitusi valstybių valdymo forma, nes ji pajėgi labiausiai išreikšti laisvą žmonių valią. Demokratinėje valstybėje laisva žmonių valia reiškiamą ne tik renkant valdžias, bet ir įvairiais kitais svarbiais klausimais (apklausos, referendumai). Poveikį valdžioms žmonės gali išreikšti pilietiniais veiksmais: mitingais, piketais, demonstracijomis, streikais.

Nors demokratija yra labiausiai paplitusi ir laikoma tinkamiausia valstybės valdymo forma, tačiau ji turi savo trūkumų ir net ydų.

Profesorių „nusveria“ du beraščiai

Iš tikrųjų demokratija savyje jokių vertybių neturi, o tėra valios išreiškimo būdas. Žmonių valios, kurią turėtume laikyti vertybe, demokratija nevertina. Jai nesvarbu gera ar bloga valia reiškiamą. Demokratijos mechanizmui svarbu, kad valią išreikštų dauguma žmonių. Atsigręžus į neseną praeitį, kai visuomenė buvo valdoma „demokratinio centralizmo“ būdu, arba – į mūsų dabarties skandalingo demokratinio valdymo būdą, kai valia perkama, parduodama arba jos neturima, matysime, kad svarbesnis ne valios raiškos būdas, o pati valia.

Valdžių rinkimuose demokratijos balsavimo mechanizmas nevertina nei rinkėjų, nei renkamųjų į valdžias kilmės, išsilavinimo, tautybės, lojalumo valstybei, dorovės. Šis mechanizmas – gryna aritmetika: vienas asmuo – vienas balsas, sprendimą lemia 50 proc. + 1. Vaizdžiai kalbant, vieną profesorių „nusvers“ du beraščiai, du generolus – trys karėivėliai, vieną vyskupą – dvi paklydusios avelės (sukčiai ar vagys). Aritmetinio vertinimo pasekmės verta panagrinti plačiau.

Pirmučiausia reikia kalbėti apie valdžių rinkėjus, nes jie lemia kandidatų pasirinkimą ir išrinkimą į valdžias. Pirmosios nepriklausomos Respublikos šviesiausia tautos dalis per okupaciją buvo sunaikinta

fiziškai ar raudonojo teroro vejama išblaškyta po pasaulį. Iš likusios penkis dešimtmečius luošintos ir mulkintos, komunistinės ideologijos „šviesoje“ auklėtos ir prievartautos liaudies nei vertybinės mąstysenos, nei patriotizmo, nei tautiškumo beveik neliko. Vertinama tik tai, ką galima matuoti turtu, pinigais, malonumais. Pastaraisiais apčiuopiamais, lengvai suvokiamais dalykais žmonės paperkami, todėl valstybę valdyti ateina panašūs į rinkėjus. Ir, žinoma, nei smerkti, nei niekinti tų savo brolių negalime, kaip nesmerkiame ir neniekiname ligonių (ligonius gydo, piliečius reikia išsiugdyti). Į 1990 m. nepriklausomybę atėjome su „tarybine liaudimi“ ir negausia nepalūžusia, atlaikiusią spaudą tautos dalimi, o kandidatų į valdžias pasirinkimą ir išrinkimą lemia dauguma.

Demokratija tautiškumą plauna be gailesčio

Demokratijos akiratyje nėra nei tautos, nei tautybės. Demokratija pripažįsta tik pilietinę visuomenę ir pilietybę. Demokratijai nesvarbus pilietinės visuomenės turinys, piliečio tautybė.

Tautiniu pagrindu susikūrusiose valstybėse, kokia yra ir Lietuva, tautybė laikoma didžiausia vertybe, jos kultūros puoselėtoja ir nešėja, dorovės, sėslumo, darbštumo bei kitokių vertybių sergėtoja. Tačiau demokratijos mechanizmas tautiškumą plauna be gailesčio. Kai imigrantų skaičius priartėja prie kamieninės tautos gyventojų skaičiaus ar viršija jį, demokratijos aritmetikos dėka, ypač mažai tautinei valstybei, iškyla išnykimo pavojus. Kaip pavyzdžiai gali būti Latvija, Moldovos Padniestrė, Gruzijos Abchazija, kurias kaip juodoji skylė stengiasi įsiurbti Rusija.

Demokratijos nevertina lojalumo

Demokratijos mechanizmas nevertina lojalumo – ištikimybės savo tautai ir jos valstybei. Jei panagrintume Vyriausiosios rinkimų komisijos dokumentų reikalavimus kandidatams į Seimą ar savi-

valdybes, ten jų kilmės, veiklos vertinimo praeityje, lojalumo savo valstybei reikalavimų nerasime. Komisija, užuot pastačiusi užkardą nelojaliems piliečiams, pripažįsta tik teismuose įrodytą jų neištikimybę valstybei, nors ištikimybės (lojalumo) valstybei teismai išvis nenagrinėja. Štai ir turime Seimą, kurio dalį sudaro buvę nusikalstamos partijos sekretoriai ir net aukščiausios vadovai, priešiškos valstybės kolaborantai, kagėbistai rezervistai. LR Teisingumo ministerija yra įregistravusi ir leidžia veikti Lietuvos rusų sąjungos ir Lenkų rinkimų akcijos partijoms, kurių lojalumu Lietuvos valstybei iš jų veiklos negalima patikėti.

Demokratija nevertina dorovės

Demokratijos akiratyje nėra dorovės, nėra konstitucijų konstitucijos – Dešimties Dievo įsakymų. Demokratija leidžia viską, kas neuždrausta įstatymu. O į įstatymus visko surašyti neįmanoma, įstatymus kuria ir sau naudingus kurpia, priiminėja, deja, ne doriausieji. Vien atkreipus dėmesį į milijonais vertinamus valdžios vyrų ir moterų turčius, galima nesuklystant tvirtinti, kad sąžiningu būdu jie negalėjo būti uždirbti, nors juos įgyjant gal nebuvo pažeistas įstatymas. Kad tai nemoralu, kad padaryta skriauda visuomenei, demokratijai neskauda.

Demokratijai nesvarbi valios kokybė

Neteisūs tie, kurie tapatina demokratiją su laisve, arba pastarąją laiko demokratijai priklausančia vertybe. Demokratijos turinyje laisvės nėra, jai būdingesnė daugumos prievarta mažumai. Demokratija numato tik laisvą valios reiškimo būdą. Šiuo būdu pasinaudojus, jei būtų išreikšta bloga valia, demokratija gali virsti ne paprasta, o visuotine tironija. Tokią jau turėjome patirdami „demokratinio centralizmo“ valdymą.

Vienodai neteisūs ir demokratijoje matantys lygybę, brolybę, socialinį teisingumą. Šie dalykai taip pat priskirtini žmonių valiai.

Klaidinantis yra ir pagrindinis demokratijos principas – daugumos valia. Niekur pasaulyje niekad nebuvo, kad minia darytų teisingus sprendimus, reikštų tik gerą valią, vestų tiesos keliu. Žmonių vedė, veda ir, tikėjime, ves daugumos valia neišrinkta geroji mažuma: šventieji, išminčiai, genijai, talentai. Ir ne demokratija, ne dauguma, ne minia jiems suteikė šias kilniausias savybes...

(Nukelta į 11 psl.)

RENGINIŲ KALENDORIUS

GRUODŽIO 10 d., šeštadienį, 6:30 v.v. – Šv. Kazimiero parapijos svetainėje „Exultate” choras ruošia „**Kalėdų aidų**” vakarą. Bus proga kartu pagiedoti lietuviškas kalėdines giesmes sustojus aplink eglutę, nusipirkti Kalėdų dovanų ir pasidžiaugti Kalėdų dvasia.

LAIŠKAI

SAVAS ŽMOGUS

Šiandien nuvairavau savo automobilį į servisą pakeisti tepalus ir t.t. Prie serviso patarėjų stalų kaip visada sėdėjo trys jauni vyrai, tik ketvirtas stalas buvo tuščias, kur daugelį metų sėdėjo jau gerokai pagyvenęs lietuvis. Jo šiandien nebuvo. Priėjau šalia jo stalo sėdinčio jauno vyro juodais plaukais kaip anglis ir antakiais, tamsiai rudomis akimis. Ant stalo lentelė „Andriejus Voveris”. Jaunas vyras šypsodamas klausia, kuo galįs patarnauti ir paklausė pavardės. Atsakiau – Algis Virvytis, nespėjau daugiau pasakyti, ištiesė ranką man ir su plačia šypsena tarė: „Jūs savas žmogus, Virvytis buvo mūsų tėvų kaimynas Atėnuose senai. Kaip savam žmogui aš duosiu jums 15 procentų nuolaidos ir dar pridėsiu dešimt procentų pensininko nuolaidos. Nors nuolaidos galios tik nuo gruodžio pirmos atsiųsime jums laišką, bet aš duodu nuolaidą jums šiandien kaip savam žmogui”. Malonus patarnautojas užpildė formą, paprašė automobilio raktų ir pakvietė į valgomąjį išgerti kavos puodelį su pyragaičiais užsikąsti. Gerdamas kavą galvojau – daugelį metų senas lietuvis nei karto nepasiūlė nuolaidos, nepatarė kaip gauti nuolaidą. Jis buvo visada su kietu akmeniniu veidu ir nesuprantama neapykanta ar pavydu lietuviams.

Ar mums nereikėtų pasimokinti iš kitų?

Antroji lietuvių banga sudarė daug tūkstančių nuo komunizmo pabėgėlių, 5 ar 6 metus pusbadžiu gyvenusių Vokietijoje retas kuris surado šiltą ištiestą lietuvio ranką. Su pagelba ir užuojauta. Trečioji banga, nors daugumoje laimės ieškotojai atvykę čia neranda ištiestos pagelbos rankos. Vienas įdomus pasakojimas: „Vienas antros bangos lietuvis gyvenantis brangiame name, važinėjantis brangiu automobiliu, pasamdė mane apvalyti kiemą iš pavasario, atvykau prieš 8 valandą ryto. Šeimininkas parodė didelį grėblį, dideles žirkles, vežimėlį ir t.t., parodė didelį kiemą ir sodą. Tuoj pradėjau dirbti, dirbau nuoširdžiai, nesustodamas iki 12 valandos. Po dvylikos pasibeldžiau į duris to brangaus namo, atėjo ponas, sako, ko nori. „Norėčiau vandens atsigerti ir gal turite sumuštinį, neat-sinešiau valgyti” – pasakiau ponui, o jis sako: „Išeik į gatvę, pasuk į dešinę, tenai gerokai paėjęs rasi parduotuvę”. Padėkojau, nuėjau už namo, atsisukau kraną, su sauja sėmiau vandenį ir gėriau, į parduotuvę nėjau, nes turėjau tik 50 centų. Toliau tęsiau darbą, gerokai po penkių pasibeldžiau į duris, paprašiau už dienos darbą sumokėti, ponas nemaloniai atsakė, kaip baigsi tris dienas, tada gausi.

Nuostabūs tautiečiai.

Algis Virvytis

(Atkelta iš 10 psl.)

POLITINIS...

Būtina išmokti vadelioti

Taigi mūsų valstybėje tarps-ta demokratinio valdymo ydos, grimasos, negandos, skandalai. Tačiau Lietuvos politinė padan-gė nėra jau tokia juoda kaip čia nupiešta demokratija. Ir tai yra ženklas, kad vertingieji tautos pradai nėra galutinai sunaikinti, jog demokratinio valdymo me-CHANIZMAS, nors klibėdamas, veikia. Dar veikia ir formaliai valdyme nedalyvaujanti geroji mažuma.

Kaip tvirtina visokio val-dymo mokslo ar meno ragavę vyrai, demokratinis valdymas – netobulas, tačiau geresnio dar niekas nesugalvojęs. Jei į lėktuvo piloto vietą atsisės arklio vadeliotojas, lėktuvas ne tik neskris, bet ir nepajudės iš vietos. Taip ir demokratiją įvaldyti gali tik dorovės prin-cipų nepaminanti, sutelkta pilietinė, tautiniu pagrindu sukurtoje valstybėje tautiškai susipratusi, visuomenė. Taigi, pasirodo, kad demokratija valstybei žalą daro tada, kai ja naudojasi pilietiškai nebrandi, savęs valdyti negebanti visuo-menė.

Kito kelio nėra: lieka mo-kytis ir išmokti valdyti demo-kratinio valdymo mechanizmą, tobulėti patiems, gaivinti ir puoselėti tikrąsias vertybes savyje, tuomet ir nepakankamai tobulas mechanizmas nebe-bus žalingas, juo galėsime sė-kmingai kurti šviesesnę ateitį. Reiškinių ir ženklų, liudijančių visuomenės ėjimą pilietišku-mo link, daugėja. Taigi pačiai demokratijai, jos mechaniz-mui suvaldyti reikalingi kva-lifikuoti, turintys pareigos ir atsakomybės jausmą valstybei žmonės. Tokių žmonių visuma yra pilietinė visuomenė.

Pilietinė visuomenė demokratinėje valstybėje

Pilietinė visuomenė, pir-mučiausia, yra politinė visuo-menė, t.y. visuomenė, kuri neabejinga savo valstybės reikalus tvarkyti, kuri prisiima nustatytas pareigas valstybei, kuri turi atsakomybės jausmą valstybei, kuri aktyviai daly-vauja tvarkant valstybinius reikalus. Pačią valstybę su-daro ne jos išrinkta valdžia, o pilietinė visuomenė. Pilietinė visuomenė valstybę kuria, ją išlaiko, ją gina. Štai kodėl taip svarbu valstybėje turėti išugdytą ir sutelktą pilietinę visuomenę. Mūsų jaunos demokratijos valstybėje ma-tome daug negerovių vien todėl, kad trūksta neabejingų valstybės reikalams žmo-nių, pilietinės atsakomybės ir pareigos valstybei trūkumo, kad neatsakingai žiūrime į valdžių rinkimus, kad dažnai

esame abejingi politiniams, t.y. valstybės reikalų tvarkymo procesams valstybėje. Daug negerovių valstybėje stebime dėl blogo, nepilietiško valdžių elgesio. Štai kodėl jaunos de-mokratijos šalyse svarbiausiu procesu laikytinas pilietinės visuomenės ugdymas, jos telkimas valstybės reikalams tvarkyti, valdžių veiklą kon-troliuoti. Sąmoninga ir sutelkta visuomenė brandžios demo-kratijos šalyse pasiekia aukš-tą pragyvenimo lygį, saugią gyvenseną.

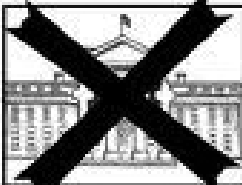
Pilietinės visuomenės ug-dymo pradžiamokslis yra pa-grindinis valstybės įstatymas – Konstitucija. Iš Konstitucijos pilietis sužino savo valstybės sandarą, valdžių formavimo principus, jų teises ir pareigas

„DIRVAI” AUKOJO

K.Navakauskas, Coventry, RI..	45
S.Jakubauskienė, Holiday, FL..	44
A.Babickienė, Richmond Hts., OH	25
J.Černius, Glendale, CA	25
J.Gilvydis, Franklin, MI	25
R.Minkūnas, Seven Hills, OH..	20
D.Trimakas, Westlake, OH.....	20
Ž.Vaitkienė, Seven Hills, OH...	20
A.Balas, Richmond Hts., OH...	10
J.Butrimas, Cleveland, OH.....	10
B.Rackauskas, Chicago, IL	10
B.Saplys, Toronto, CAN.....	7
A.Tamoshaitis, New Richmond, MI	5

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

Patinka demokratija, bet nekenti politikų?

Išbandyk anarchiją! Tai demokratija, tik be politikų

visuomenei, piliečio teises valstybėje ir jo pareigas valsty-bei. Konstitucijos nuostatų pa-žinimas ir jų vykdymas formalų valstybės pilietį jau daro tikra valstybės ląstele, jos kūrėju ir sergėtoju. Sąmoningas pilietis suvokia, kad nuo jo priklauso valstybės, taigi ir jo gerovė, saugumas.

Pilietinio ugdymo mokyklų nei užsieniuose, nei Lietuvoje nėra. Pilietiškumas, piliečių atsakomybė, pareiga bei kitos vertybės randasi iš gyvenimo patirties demokratinėje valsty-bėje. Pilietiškumo pradai yra bendruomenės gyvensenoje. Štai kodėl jaunos demokratijos šalyse taip svarbu kurti vietos bendruomenes – pilietiškumo, demokratinio valdymo patir-ties branduolius.

Politinė ir partinė veikla

Jei valstybę palyginome su ūkiu, tai partijas turėtume lyginti su atskiromis ūkio šako-mis. Rinkdami valdžias valsty-bėje, jas renkame pagal partijas. Partijos yra politiniai dariniai, atstovaujantys tam tikrą valsty-bės kūrybos ir tvirtinimo kryptį (socialdemokratinė, krikščio-niškoji, tautiškoji ir kitokios kryptys). Vaizdžiai tariant, yra miškininkų, žemdirbių, pra-monininkų bei kitokie dariniai. Tačiau būtų negerai, jei ūkyje įsivyrautų, tarkim, miškininkai; užsodintų visą teritoriją miš-kais, nebeliktų vietos javų sėti,

pramonei plėtoti. Jei įsitvirtintų vien žemdirbiai – užsėtų viską javais, neliktų miškų, pievų. Taigi partinė veikla taip pat yra politinė veikla, tik siauresnė. Ji yra reikalinga, tačiau turi būti balansuojama, derinama su kitų partijų veikla, kad valstybė vystytųsi visapusiškai. Valdžių rinkimų metu žmonės balsuoja labiau už tas partijas, kurios tuo metu, jų manymu, geriau atspindi rinkėjų interesus.

Politinė veikla yra valsty-bės reikalų visumą apimanti veikla, gi partinė veikla apima tik politinės veiklos dalį ar kryptį. Todėl mokyklose, ka-riuomenėje, policijoje bei ki-tose valstybinėse institucijose partinė veikla draudžiama, gi politinė veikla plačiąja prasme yra skatinama, nes ji padeda ugdyti ir formuoti pilietinę vi-suomenę – valstybės pagrindą ir turinį. Iš politinės ir partinės veiklos painiojimo (dažnai są-moningo) kyla nesusipratimai. Antai net išprusę mūsų poli-tikai siūlo riboti ar uždrausti politinę reklamą. Politinės reklamos – piliečių skatinimo politinei veiklai draudimas ar ribojimas prilygsta jų išpilie-tinimui, pasyvumo tvarkant valstybės reikalus skatinimui. Gali būti ribojama partinė re-klama, tačiau politinę reklamą reikia skatinti, per politinę reklamą ir propagandą telkti visuomenę politinei, t.y. pilie-tinei veiklai.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter
Buy any 4 tires and receive a. P.S. Tire hat!

OPEN

Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200th St.

Cleveland, OH 44119

L. VERŽBICKAS KONCENTRUOSIS TRIATLONE

Edvardas Šulaitis

Žymiausias Amerikos lietuvis sportininkas Lukas Veržbickas (jis oficialiai žinomas kaip Verzbicas), gimęs Lietuvoje ir būdamas 8 metų apsigyvenęs Amerikoje, yra laimėjęs įvairiausių pergalių jaunių bėgimo ir triatlono srityse (jis praėjusią vasarą Kinijoje tapo pasaulio jaunių triatlono čempionu). Luką galima vadinti garsiausiu lietuviu sportininku Amerikoje. Jis gavo stipendiją studijoms Oregono universitete Eugene, OR, tačiau po dviejų mėnesių paliko šią mokslo įstaigą, kuri yra žinoma kaip geriausia JAV bėgikų „kalvė”.

Po poros pasirodymų šioje žymiausioje Amerikoje bėgikų tvirtovėje sportininko rezultatai nebuvo tokie, kokius jis demonstravo jaunių grupėje ir kur net porą kartų laimėjo jaunių bėgimo čempiono vardą, susirinkdamas beveik visus bėgikams skirtus JAV prizus. Tuo tarpu Oregono universitete jam teko rungtyniauti jau su 3-4-5 metais vyresniais bėgikais, kas jam pradžioje atrodė sunkiai įkandama.

Labiau traukė triatlonas

L. Veržbickas jau ir anksčiau labiau traukė triatlonas, o ne tik bėgimas. Kaip žinome, triatlone yra trys rungtys – bėgimas, plaukimas ir važiavimas dviračiu.

Kai Kinijoje Lukas laimėjo Pasaulio jaunių triatlono pirmenybes, atgimė noras grįžti ir kultivuoti vien tik šią sporto šaką.

Tai įtakos turėjo kada jo patėvis Romas Bertulis buvo paskirtas JAV olimpinio centro triatlono specialybės vadovu. Į tą centrą, esantį Colorado Springs, CO, jau kiek anksčiau išsikėlė dirbti bei gyventi visa jo šeima. Taigi ir pats Lukas sugalvojo atvykti į šį JAV

olimpinės rinktinės elitinį triatlono centrą, kur galės toliau lavintis triatlone, bet ir studijuoti universitete Colorado Springs mieste, kur jam žadama pilna mokslinė stipendija.

Vaikino tikslas – patekti į JAV olimpinę rinktinę. Nors į 2012 m. Londono olimpiadą vargu ar jis pateks. Yra dvi kliūtys: olimpinės distancijos (bėgime, plaukime bei važiavime dviračiu jos dvigubai ilgesnės, o patirties šioje srityje sportininkas neturi), antra priežastis – JAV pilietybė, kurią jis tikisi gauti tik po 2 metų (dabar turi tik žalią kortą, o olimpiadoje yra būtina pilietybė, nors pasaulio triatlono jaunių pirmenybėse Lukas dalyvavo kaip JAV atstovas). Jam, kaip atrodo, reikės laukti 2016 m. olimpinį žaidimų, kuomet Lukas bus dar tik 24 metų amžiaus.

Kalbantis telefonu su L. Veržbicku, kurį pavyko „pagauti” Colorado Springs, CO, jis buvo nusiteikęs optimistiškai ir sakė, jog dės visas pastangas, kad patektų į JAV olimpinę triatlono rinktinę galbūt 2016 metais. Vaikinas tikisi, jog pavyks išvengti traumų ir jis tų metų rinktinėje tikrai dalyvaus.

Apie lietuvių rašė „Chicago Tribune”

L. Veržbickas praėjusį pavasarį, šalia daugybės visos Amerikos lygio apdovanojimų, buvo atžymėtos ir Čikagos dienraščio „Tribunes Preps Plus” titulu. Todėl šis dienraštis net 3 dienas rašė apie Luko norą pakeisti sporto sritį bei universitetą ir jam skyrė labai daug vietos. Ten skelbtos medžiagos pakaktų bent keliems mūsų laikraščio puslapiams. Šio dienraščio žurnalistas Philips Hersh (jis rašo apie olimpinį sportą) negailėjo gerų

žodžių lietuviui, kurį spauda vadina „wonder boy”, sporto fenomenu bei kitais garbingais vardais.

Nesileisdami į tolimesnes detales, mes linkime jam kuo geriausios sėkmės naujoje vietoje ir tikimės anksčiau ar vėliau matyti Luką tarp JAV olimpiečių. To, be abejo, linki ir visi Amerikos lietuviai, turintys sportininką, kurio vardą ir pavardę dažnai linksniuoja JAV spauda, vis pažymėdama, kad jis yra gimęs Lietuvoje. Reikia dar pažymėti, kad L. Veržbickas kuo puikiausiai kalba lietuviškai, Lietuvą laiko savo tėvyne ir tuo didžiuojasi.

Lietuvos tenisininkas

Ričardas Berankis Teniso profesionalų asociacijos (ATP) vertinimų lentelėje iš 108-osios vietos pakilo į 95-ąją. 21-erių metų lietuvis turi 585 taškus. Slovakijoje vykusiame ATP „Challenger” serijos turnyre „Slovak Open 2011” R. Berankis pateko į finalą ir pelnė 65 vertinimo taškus. **LRT**

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telidanti jaukią atmosferą rūdiesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

ŠVENTINIAI SVEIKINIMAI DIRVOJE

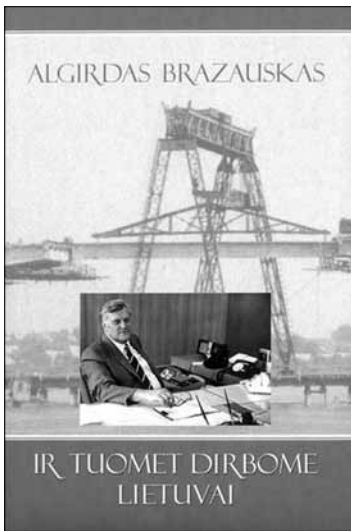
Turime gražų paprotį švenčių proga sveikinti savo gimines, draugus, bendradarbius ir pažįstamus. Neužmirškime šio seno papročio ir šiais metais. Artėjant **Šv. Kalėdoms ir Naujiesiems Metams**, kviečiame jus tuos sveikinimus patalpinti *DIRVOS* puslapiuose. Savo nuoširdžiu, šiltu žodžiu Jūs ne tik įžiebsite ar praskaidrinsite šventišką nuotaką artimųjų širdyse, bet, tuo pačiu, paremsite ir lietuviškąją spaudą.

Sveikinimų kainos yra visiems lengvai prieinamos, bet, norint išvengti su vėluojančiu paštu susijusių nemalonumų ir užtikrinti tų sveikinimų patalpinimą prieš šventinėje *DIRVOS* laidoje, labai prašome juos siųsti kuo anksčiau ir visais sveikinimų klausimais prašome teirautis

Dirvoje, tel. (216) 531-8150, fax (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

DIRVA

ATSIŪSTA PAMINĖTI

režimo sąlygų, visai saugant svarbiausias vertybes - kalbą, etninę ir savitą profesionaliąją kultūrą, tautinę savimonę, kad, palankiai valandai išmušus, būtų galima atgimti nepriklausomai valstybei” (8 psl.). Jis ne kartą rašo, kad dažnai reikėjo važiuoti į Maskvą su pilnais krepšiais dešrų, kad išgautų leidimą kai kurioms statyboms. Pavyzdžiui, net 1960 m. Dainų šventei Vingio parke pastatyti estradą pagal estų architektų projektą, be Maskvos leidimo nebuvo galima. Lietuviai tuos darbus galėjo atlikti savomis jėgomis, tačiau...” O kiek problemų, buvo kilę dėl Operos ir baleto teatro akustikos... (psl. 119).

Jis pažymi, kad paprasčiausius ūkinius klausimus sprendavo ne tos srities administracija, bet partijos komitetas (130 psl.). Tarybų Sąjungoje kiekybė buvo dievas, o kokybė - tarsi kapitalizmo atgyvena (163 psl.). Knygos pabaigoje spausdinamas žymesnių 1956 - 1989 metų įvykių, pramonės ir statybų sąrašas. Apie Sąjūdžio metus - nė žodžio. Nedaug ką rašo ir apie savo šeimos narius, pamini abi dukras, bet apie pirmąją žmoną, dukrų motiną, taip pat nė žodžiu neužsimena.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :
Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)